

Rostoucí angažmá Číny v mírových operacích OSN

JITKA EVANOVÁ

The Growing Role of China in UN Peacekeeping Operations

Abstract: This article discusses the growing role of China in UN peacekeeping operations since 1989. First, the reasons for the non-engagement of China after its admission to the UN and its Security Council in 1971 are described to stress the difference of the Chinese behavior after the end of the Cold War. Second, the increasing Chinese activity in UN peacekeeping is shown by describing China's gradually changing behavior in three areas: voting in the Security Council, personnel contributions to peacekeeping operations and financial contributions to the UN peacekeeping budget. In the end, the article suggests that China's growing role in UN PKO could be understood as an important part of China's peaceful rise policy.

Key words: China, United Nations, Security Council, peacekeeping, humanitarian intervention, conflict.

„Mírové operace OSN jsou důležitým a efektivním prostředkem k udržení mezinárodního míru a bezpečnosti. Čína je jejich důrazným zastáncem a aktivním účastníkem [...] V otázkách suverenity Čína v žádném případě neustoupí.“ Tento citát z projevu čínského premiéra Wen Jia-baa na 65. zasedání Valného shromáždění OSN dobře vystihuje ambivalentní postoj Čínské lidové republiky k mírovým misím OSN. Na jedné straně silná podpora, na straně druhé odmítání těch misí, které zasahují do suverenity zemí postižených konflikty. Během posledních dvaceti let se Čínská lidová republika stala aktivním účastníkem mírových operací OSN. V roce 1989 poslala prvních dvacet civilních pracovníků do mise UNTAG (*United Nations Transition Assistance Group*), která měla dohlížet nad průběhem mírového procesu v africké Namibii. O rok později vyslala devadesát vojenských pozorovatelů na Blízký východ, kde OSN (*United Nations Truce Supervision Organization – UNTSO*) pomáhá od roku 1948 udržet stabilitu. K prosinci 2010 už měla 2039 policistů, vojenských pozorovatelů a vojáků v deseti z patnácti probíhajících misí OSN. Zařadila se tak na patnácté místo ze 115 států, které mírové mise v roce 2010 personálně podpořily, mezi stálými členy Rady bezpečnosti OSN byla dokonce na prvním místě. Za Čínou následovala na devatenáctém místě Francie (1540 příslušníků v sedmi misích), na čtyřicátém čtvrtém Velká Británie (282 příslušníků ve čtyřech misích), na čtyřicátém osmém Rusko (258 příslušníků v devíti misích) a na sedmdesáté pozici Spojené státy americké (87 příslušníků v šesti misích) (United Nations 2010c).

Čínskou roli v mírových operacích OSN se po konci studené války systematicky zabývá několik badatelů. Taylor Fravel ve své práci *China's Attitude Towards U.N. Peacekeeping Operations since 1989* (1996) zkoumá na příkladu čínského postoje k mírovým operacím OSN rostoucí zapojení ČLR v mezinárodních vládních organizacích po konci studené války. Mírové mise OSN si vybral, protože jsou jednou z nejviditelnějších bezpečnostních aktivit největší mezinárodní organizace a dotýkají se mezinárodní bezpečnosti jako celku (1996:1102), a jsou tak vodítkem k čínskému chápání kolektivní bezpečnosti a její účasti v multilaterálních organizacích. Na příkladech čínské aktivity během válek

v Somálsku, Rwandě, Kambodži a Jugoslávii dochází k závěru, že Čína prosazuje tradiční mírové operace, které se vyznačují kromě jiného respektem k státní suverenitě. Tvrdí, že přes rostoucí aktivitu po roce 1989 je čínský postoj k mírovým operacím a potažmo kolektivní bezpečnosti stále zdrženlivý (1996: 1120). Podle Yesiho Choedona (2005) tento závěr platí pro čínskou aktivitu v devadesátých letech minulého století, což dokládá na příkladech Mozambiku, Iráku či Somálska. Dále však tvrdí, že od bombardování čínské ambasády v Bělehradě během krize v Kosovu (1999) lze sledovat zásadní obrát v čínské politice. Ten se projevil okamžitě v aktivnější roli během mírové mise na Východním Timoru v roce 1999. Čína chce mít podle něj kontrolu nad každou mezinárodní intervencí, chce na ní mít vliv a „*aktivně se podílet na formování budoucího světa*“ (Choedon 2005: 55). Ke stejným závěrům docházejí Yin He (2007), Bates Gill s Chin-Hao Huangem (2009; Gill 2007: 104–136) i zpráva renomované *International Crisis Group* (2009). Shodují se, že rostoucí čínská aktivita vyjadřuje snahu vyvažovat vliv USA v radě bezpečnost a aktivně se podílet na tvorbě norem mírových operací tak, aby byly v souladu s čínskými národními zájmy (Gill – Huang 2009: viii). Princip nezasahování do vnitřních záležitostí a ochrany suverenity zůstává silný, ovšem to Číně nebrání rozhodovat se flexibilně případ od případu tak, jak to vyhovuje jejím zájmům a snaze, aby byla viděna jako zodpovědná mocnost na vzestupu (Gill – Huang 2009: 11; International Crisis Group 2009). Politika „mírového vzestupu“, jejímž autorem je čínský komunistický intelektuál Zheng Bijian, byla oficiálně vyhlášena v roce 2003, i když se tento koncept objevuje už v bezpečnostních strategiích devadesátých let. Již o rok později se prosadil termín „politika mírového rozvoje“, neboť slovo „vzestup“ vyvolalo řadu negativních reakcí. Cílem čínské vlády je ukázat především asijským zemím a Spojeným státům, že rozvoj Číny neohrožuje mezinárodní mír a stabilitu, ale naopak je pro mnoho států prospěšný. O mírových operacích se sice okrajově, ale v důležitém kontextu čínské zahraniční politiky těž zmiňuje kniha *Chinese Foreign Policy*, editovaná Thomasem Robinsonem a Davidem Shambaughem (2006).

Tato konzultace vychází z výše uvedených prací a jejím cílem je ukázat rostoucí a stále aktivnější roli Číny na poli mírových operací v letech 1989–2010 na konkrétních dostupných datech z OSN. Data jsou rozdělena do tří skupin – hlasování v radě bezpečnosti, počty příslušníků v mírových misích a příspěvky do rozpočtu pro mírové operace OSN. Data o hlasování zahrnují s ohledem na cíl konzultace pouze rezoluce, které se týkají zemí, v nichž před hlasováním, během něj či po něm působila mírová mise OSN, a jsou zpracována pro období od 1. 1. 1989 do 31. 10. 2010.¹ Uvedena jsou rovněž čínská veta, která dokreslují celkový obrázek čínského postoje. Počty čínských příslušníků jsou zpracovány od roku 1990 do roku 2010. Pokud není uvedeno jinak, jedná se o data k 31. 12. daného roku. Financování ukazuje rostoucí podíl Číny na rozpočtu pro mírové operace, a to na základě schválených plateb pro léta 2001 až 2011/2012.

Konzultace je rozdělena do několika částí. První stručně popisuje pasivní postoj Číny a jeho hlavní důvody od roku 1971, kdy se stala členem OSN a jedním ze stálých členů rady bezpečnosti. Dále ukazuje, že naprostá pasivita se začala postupně měnit už od osmdesátých let minulého století. Druhá část se věnuje hlasování Číny v radě bezpečnosti a je rozdělena do dvou období, a to 1989–1999 a 2000–2010. Důvodem tohoto rozdělení je značný posun směrem k ještě větší angažovanosti po událostech v Kosovu v první polovině roku 1999, které měly na vývoj čínského postoje silný vliv (Choedon 2005). V této části je podrobněji analyzován postoj Číny k misím OSN v Somálsku (*United Nations Operation in Somalia I, II – UNOSOM I, UNOSOM II; Unified Task Force – UNITAF*), Rwandě (*United Nations Assistance Mission for Rwanda – UNAMIR*) a Kosovu (*United Nations Interim Administration Mission in Kosovo – UNMIK*). Mise v Somálsku je vybrána jako vůbec první případ humanitární intervence schválené Radou bezpečnosti OSN, která zůstává bez ohledu na výsledek důležitým milníkem v dějinách mírových operací. Naopak Kosovo je místem, kde vojenská humanitární intervence proběhla poprvé bez

souhlasu, a dokonce proti vůli některých členů rady bezpečnosti. Po ní následovala radou již schválená dočasná správa území pod vedením OSN, která zemi dovedla k diskutabilní nezávislosti. Opět jde o významný precedens v oblasti mírových misí po skončení studené války, který zcela zřetelně ukázal rozdíly v chápání suverenity mezi Čínou a Ruskem na jedné straně a ostatními stálými členy rady bezpečnosti na straně druhé. Genocida ve Rwandě nemá v dějinách po druhé světové válce obdoby a je uvedena jako tragický příklad selhání Rady bezpečnosti OSN, která měla prostředky, aby jí zabránila, včetně přítomnosti „modrých přileb“. Tyto příklady jsou dále vybrány s cílem ilustrovat flexibilitu čínského stanoviska ve výjimečných případech, které vedly k zásahu do suverenity těchto zemí. Z tohoto hlediska jsou velice zajímavé probíhající události v Libyi a radou bezpečnosti schválená vojenská akce států NATO s cílem podpořit povstalce v jejich snaze svrhnout Muammara Kaddáfího (Čína se spolu s Ruskem, Indií, Německem a Brazílií hlasování zdržela). Tato konzultace se jimi však nezabývá, neboť v Libyi neprobíhá žádná mírová mise OSN, i když se sporadicky ozývají hlasy, že bude i přes vítězství povstalců potřeba. V této části je rovněž oddíl o vetech. Třetí část ukazuje rostoucí personální účast na mírových misích, a to ve srovnání s dalšími stálými členy Rady bezpečnosti OSN a všech zemí, které se na operacích podílejí svými příslušníky. Poslední část se věnuje financování mírových operací. Závěr pak shrnuje hlavní poznatky.

ČÍNSKÝ POSTOJ BĚHEM STUDENÉ VÁLKY

Vláda Čínské lidové republiky od roku 1971, kdy byla místo Tchaj-wanu uznána za legálního představitele Číny a přijata do OSN a za stálého člena rady bezpečnosti, praktikovala až do roku 1980 v otázce mírových operací OSN neaktivní politiku. Neplatila roční příspěvky na mírové mise, neposílala příslušníky a neúčastnila se hlasování v radě bezpečnosti (He 2007; Fravel 1996; Choedon 2005; International Crisis Group 2009). Čína zavedla „pátý způsob hlasování“, který v praxi znamenal fyzickou přítomnost během hlasování, ale naprostou pasivitu.² Důvodů tohoto jednání bylo několik. Čína chápala mírové operace na základě maoistické ideologie jako výraz mocenské politiky dvou supervelmocí, které pomocí nich dosahovaly svých zájmů v různých částech světa. Čínský velvyslanec při OSN Huang Hua například odsoudil vznik mise UNEF II (*Second United Nations Emergency Force*), která měla dohlížet na příměří mezi Izraelem a Egyptem po válce v roce 1973. Rekl, „že [tato] mise bude mít velice špatné následky a vydláždí cestu k dalšímu zasahování supervelmocí jako šedých eminencí na Blízkém východě“ (Fravel 1996: 1104). Svou roli zde rovněž sehrála zkušenost z korejské války v letech 1950–1953, během níž se ČLR dostala do vojenského střetu s jednotkami OSN pod vedením Spojených států amerických. Dalším důvodem byla tradiční čínská obhajoba státní suverenity a nevměšování do vnitřních záležitostí zemí. Ta v té době vyplývala jednak z nestabilní mezinárodní situace na čínských hranicích (územní spory s Indií a Sovětským svazem), a tedy z obavy před možným zásahem zvenčí, jednak z prosazování zájmů rozvojových zemí, jejichž podpora byla klíčová pro čínské členství v OSN místo Tchaj-wanu (Brautigam 2009: 67). Čína se jako jediná rozvojová země ze stálých členů rady bezpečnosti staví do pozice ochránkyně zájmů všech rozvojových států, které jsou po dekolonizaci velmi citlivé na jakékoli, byť jen zdánlivé porušení své suverenity. Dvacet devět z nich se sešlo již v roce 1955 na první africko-asijské konferenci v indonéském Bandungu, která v tzv. Bandungské deklaraci rozvinula pět zásad mírového soužití mezi Indií a Čínou, jež byly přijaty o rok dříve. Princip nevměšování do vnitřních záležitostí zemí byl jedním z nich a je od té doby přinejmenším deklarovanou zásadou čínské zahraniční politiky, striktně dodržovanou v otázkách Tchaj-wanu (Brautigam 2009: 30).³ Dalším, neméně důležitým důvodem čínské pasivity byl naprostý nedostatek zdrojů, a to jak materiálních, tak lidských. Politika velkého skoku (1958–1962) a Kulturní revoluce, která v zemi proběhla v letech 1966 až 1969 a jejímž cílem bylo vymýcení kapitalismu a „modernizace“ společnosti, přinesly smrt stovkám tisíců lidí hladem či z rukou zfanatizovaných

rudých gard a rozvrátily ekonomiku země. Jejich důsledky Čína silně pocítovala během sedmdesátých let a omezené zdroje se snažila použít na rozvoj zničené země včetně svého vojenského potenciálu. Dobrovolně se izolovala od zbytku světa a prosazovala ekonomiku postavenou na soběstačnosti. V navazování kontaktů s jinými státy dávala (stejně jako dnes) přednost bilaterálním vztahům před multilaterálními vztahy a dohodami (He 2007: 17–20). Vedly ji k tomu obavy z hegemonie nejsilnějších států multilaterálních organizací, které by své zájmy byly schopny prosadit na úkor Číny a přes její nesouhlas (He 2007).

Tento postoj se začal měnit v roce 1981, kdy Čína opustila „pátý způsob hlasování“ a poprvé hlasovala pro prodloužení mírové mise OSN, a to na Kypru (*United Nations Peacekeeping Force in Cyprus – UNFICYP*), a o rok později začala přispívat do rozpočtu na mírové operace, který je od běžného rozpočtu organizace oddělen. Změnu čínského postoje po hlasování vysvětlil tehdejší velvyslanec při Radě bezpečnosti OSN Qing Ling: „Vzhledem ke změnám na mezinárodním poli a vývoji mírových operací OSN považujeme takové operace za prospěšné pro udržení míru [na Kypru] a ve světě s náležitým respektem k suverenitě hostitelských států. Čínská vláda bude od této chvíle aktivně zvažovat a podporovat takové mírové operace OSN, které přispějí k udržení mezinárodního míru a bezpečnosti a k zachování suverenity a nezávislosti zemí, kterých se budou bezprostředně týkat“ (UN 1981). Čína tím vyjádřila podporu tradičním mírovým operacím, které se vyznačují souhlasem zúčastněných stran, neutralitou jednotek OSN a užitím síly pouze v sebeobraně. Změna čínského postoje souvisí se změnami na mezinárodním i domácím poli. Mezinárodní bezpečnostní situace se pro Čínu změnila především po navázání diplomatických styků se Spojenými státy v roce 1979. Čína po smrti Mao Ce-tunga v roce 1976 opustila pod vedením Deng Xiaopinga maoistický revolucionismus a začala usilovat o mírové soužití se Západem (He 2007: 22). Díky tomu mohla mimo jiné zmenšit výdaje na obranu a plně se věnovat ekonomickému rozvoji, který předpokládal větší otevřenost vůči světu včetně rostoucí spolupráce v mezinárodních organizacích a režimech. Politiku otevřených dveří a postupných hospodářských reforem představil Deng Xiaoping na prosincovém sjezdu Komunistické strany Číny v roce 1978. Na ideologii podle něj už nezáleželo: „Je jedno, je-li kočka černá, nebo bílá. Pokud chytá myši, je to dobrá kočka,“ prohlásil a pokračoval: „Je nádherné být bohatý“ (Brautigam 2009: 9). Revoluční slogany o mezinárodním třídním boji nahradily slogany o rozvoji a míru. Soběstačnost nahradilo zapojení do světového obchodu (Robinson – Shambaugh 2006: 42 a 47).

V roce 1988 došlo k dalšímu podstatnému posunu. Čína se zapojila do práce Zvláštní komise OSN pro mírové operace, o rok později vyslala první civilní pracovníky do mise OSN v Namibii a od počátku devadesátých let se stále rostoucí měrou na misích podílí vojenskými pozorovateli i nebojovými jednotkami (logistika, inženýři, lékaři apod.). K výraznému nárůstu počtu čínských pracovníků v misích však došlo až po roce 1999, kdy se Čína v průběhu několika let dostala do první dvacítky zemí, které na mise posílají své vojáky, policisty a civilisty.

HLASOVÁNÍ ČÍNY V RADĚ BEZPEČNOSTI OSN PO KONCI STUDENÉ VÁLKY

Po skončení studené války došlo v devadesátých letech z nejrůznějších důvodů k prudkému nárůstu vnitrostátních konfliktů, které byly provázány vlnami uprchlíků do okolních zemí, a mnohdy tak ohrožily mezinárodní mír a bezpečnost. Tradiční mírové operace OSN byly proto v praxi doplněny o složitější mise na budování míru (*peace-building*) a v některých případech na vynucení míru (*peace-enforcement*), schválené na základě kapitoly VII Charty, která Radu opravňuje použít jakýchkoli prostředků k obnově a udržení míru. Rada bezpečnosti může podle této kapitoly přijímat rozhodnutí k ochraně kolektivní bezpečnosti. Přitom postupuje ve čtyřech krocích. Nejprve „určí, zda došlo k ohrožení míru, porušení míru nebo útočnému činu“ (Malenovský 1993: 228). Poté může státům, mezi nimiž došlo ke konfliktu, doporučit opatření, jež mají zabránit zhoršení situace. Dále

doporučí nebo rozhodne, jaká opatření použít, aby bylo její rozhodnutí účinné, a může vyzvat státy OSN, aby je provedly. Pokud opatření nestačí, „*může podniknout takové akce leteckými, námořními nebo pozemními silami, jaké považuje za nutné k udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti*“ (Charta OSN, článek 42; Malenovský 1993: 228).

Od roku 1989 do konce roku 2010 bylo schváleno celkem 47 nových mírových misí OSN, z toho 16 na základě kapitoly VII Charty. Čína se hlasování zdržela pouze v jednom případě, kdy vyjádřila svůj zásadní nesouhlas s dočasnou správou OSN v srbském Kosovu. Jinak hlasovala pro, i když v některých případech – zvláště pokud rada bezpečnosti jednala na základě kapitoly VII – poukázala na výjimečnost situace a jasně se postavila za zachování státní suverenity a principu nevměšování.

Postoj Číny k rezolucím schváleným v letech 1989–1999

Během let 1989 až 1999 přijala rada bezpečnosti 487 rezolucí, které se týkaly zemí, v nichž před hlasováním, během něj či po něm působila mírová mise OSN. Čína se zdržela v třiceti pěti případech, tedy ve více než sedmi procentech, oproti ostatním členům rady bezpečnosti, kteří se hlasování zdrželi pouze v ojedinělých případech. V následující tabulce jsou spolu s celkovým počtem přijatých rezolucí v letech 1989–1999 uvedeny příklady, kdy se Čína hlasování zdržela.

Tabulka č. 1
Postoj Číny k rezolucím Rady bezpečnosti OSN přijatým v letech 1989–1999

Stát, kterého se rezoluce týkala (působíště mise OSN)	Celkový počet přijatých rezolucí	Postoj Číny k rezolucím			
		Zdržela se hlasování		Pro	
		Počet	Podíl	Počet	Podíl
Kambodža	14	1	7,1 %	13	92,9 %
Jugoslávie	133	19	14,3 %	114	85,7 %
Gruzie	23	1	4,4 %	22	95,7 %
Rwanda	31	2	6,5 %	29	93,6 %
Haiti	22	3	13,6 %	19	86,4 %
Irák	56	7	12,5 %	49	87,5 %
Súdán	2	2	100,0 %	0	0,0 %
Ostatní	206	0	0,0 %	206	100,0 %
Celkem rezolucí	487	35	7,2 %	452	92,8 %

Pozn.: Jugoslávie zahrnuje rezoluce týkající se všech republik bývalé socialistické federace a Kosova.

Zpracováno autorkou na základě United Nations (2010b): Voting Record Search. New York: United Nations Dag Hammarskjöld Library, <<http://unbisnet.un.org:8080/ipac.jsp?profile=voting&menu=search>>.

Čína pokaždé, když se zdržela hlasování, vysvětlila důvody, které ji k tomu vedly. Nejčastěji se vyslovila proti jednání na základě kapitoly VII Charty OSN, která Radu opravňuje použít sankce a v krajních případech také sílu k obnově míru bez souhlasu znesvářených stran. Odpor k sankcím mimo jiné pramení z vlastní zkušenosti ČLR. Spojené státy americké uvalily na Čínu během korejské války totální embargo, které během více než dvaceti let svého trvání jen prohloubilo nepřátelství mezi oběma zeměmi (Brautigam 2009: 30). Podle čínských politiků proto sankce ani síla většinou mír nepřinesou, ale spíše situaci ještě zhorší. Vyjádřili se tak například po hlasování o rezoluci 792 (1992), která

pod hrozbou sankcemi požadovala plnění dohod z Paříže a pokračování mírového procesu v Kambodži (United Nations 1992e; United Nations 1992g), či o dva roky později o rezoluci 940, která státy zmocňovala použít všech nezbytných prostředků k obnově demokraticky zvolené vlády na Haiti. Čína „dává jako vždy přednost mírovému řešení jakýchkoli mezinárodních sporů či konfliktů pomocí trpělivého vyjednávání,“ prohlásil čínský velvyslanec Li Zhaoxing po hlasování (UN 1992k). Ze stejného důvodu se Čína zdržela hlasování o celkem deseti rezolucích Rady bezpečnosti OSN, které se týkaly Bosny a Hercegoviny, a pěti, které se zabývaly situací v Iráku.⁴ Při hlasování o rezoluci 770 (1992) svůj postoj k použití kapitoly VII vyjádřila jasně: „*Kapitola VII Charty může být použita pouze v případech, které vážně ohrožují mezinárodní mír a bezpečnost a v žádných jiných případech. Jsme toho názoru, že užití kapitoly VII v této rezoluci nemá být precedents*“ (United Nations 1992h). Ovšem i v situacích, které mezinárodní mír a bezpečnost vážně ohrožily, dávala Čína přednost jednáním s cílem řešit spory bez použití síly. Když v roce 1990 rostlo riziko války poté, co Irák odmítl ukončit svoji okupaci Kuvajtu a stáhnout své jednotky z této země bohaté na ropu, řekl čínský ministr zahraničních věcí při projednávání rezoluce 678 (1990), že čínská vláda podporuje vyřešení sporu mírovými prostředky, i když to bude trvat pravděpodobně déle než při užití dalších prostředků včetně síly, jak navrhovali předkladatelé zmíněné rezoluce. Použití síly považoval za nepřiměřené dané situaci.⁵ Čína rezoluci nevetovala pouze proto, že Irák porušil suverenitu členské země Organizace spojených národů, a tím Chartu OSN a musel se z Kuvajtu dříve či později stáhnout (UN 1990). Někteří analytici se přiklánějí k názoru, že Čína přes svůj zjevný negativní postoj k užití síly proti Iráku pod vedením Spojených států nevyužila svého práva veta, aby zlepšila své vztahy se Západem poté, co se ocitly na bodu mrazu po zásahu čínské armády proti demonstrantům na pekingském náměstí Nebeského klidu. Odměnou jí bylo například obnovení diplomatických styků na nejvyšší úrovni s USA a půjček Světové banky, které byly po zásahu zastaveny. Poukazují tím na značnou flexibilitu čínského postoje (He 2007: 28; Choedon 2005: 44).

Odpor Číny k nadužívání sankcí je spojen s respektováním suverenity a principu nevměšování, který je zakotven v Chartě OSN. Rada bezpečnosti například podle čínské delegace nepatřičně zasáhla do suverenity Iráku, když rozhodla o zabavení zmrazených iráckých aktiv v zahraničí a jejich přesunu do tzv. Kompenzačního fondu (*Compensation Fund*), z něhož se mimo jiné platila humanitární pomoc Iráčanům po skončení války v Zálivu (United Nations 1992j).⁶ Čína také zdůraznila princip nevměšování při projednávání návrhu generálního tajemníka OSN na zřízení oddělení pro lidská práva v rámci mise OSN v Gruzii (*United Nations Observer Mission in Georgia – UNOMIG*). Kromě nepřipustného zásahu do suverenity země by podle ní mírová mise neměla v žádném případě přebírat zodpovědnost jiných agentur OSN, v tomto případě Vysokého komisaře OSN pro lidská práva. „*Pokud bude rezoluce schválena,*“ řekl čínský delegát Wang Xuexian v Radě před hlasováním, „*neměla by se v žádném případě stát precedents pro další mírové operace OSN*“ (United Nations 1996a, 1996b). Proti porušování suverenity se Čína zcela jasně postavila v otázce Kosova, kdy se zdržela hlasování o všech rezolucích, které se snažily řešit konflikt mezi Miloševićovým režimem a kosovskými Albánci (o Kosovu – problematickém a často diskutovaném příkladu humanitární intervence – více níže).⁷

Kapitola VII Charty však nebyla vždy překážkou čínské podpory jiným rezolucím. V roce 1991 podpořila misi UNIKOM (*United Nations Iraq-Kuwait Observation Mission*) v Iráku, která byla tradiční mírovou operací dohlížející na demilitarizovanou zónu mezi Irákem a Kuvajtem poté, co byl Irák nucen stáhnout svá vojska z Kuvajtu. Rada bezpečnosti jednala na základě kapitoly VII, a dala tak najevo, že je v případě porušení zóny připravena opět použít sílu, proti které se Čína dříve jasně ohradila. O dva roky později se Čína vyslovila pro vytvoření mise UNOSOM II v Somálsku, která měla daleko širší mandát než tradiční mírové operace, a to i vzhledem k probíhajícím bojům mezi mnoha znesvářenými stranami.⁸ Byl to první případ vynucení míru schválený Radou bezpečnosti

OSN. Z čínského pohledu šlo o zcela výjimečnou situaci vzhledem k absenci fungující vlády v Somálsku. K použití síly na základě kapitoly VII Čína po hlasování řekla, že „je založeno na potřebách jedinečné situace v Somálsku a nemělo by se stát precedenem dalších mírových operací OSN. Současně věříme, že UNOSOM II by měla akce na vynucení [míru] používat obezřetně. Jakmile se situace v Somálsku zlepší, měla by okamžitě obnovit tradiční mírové aktivity na udržení míru“ (UN 1993b).

Somálsko (mise UNOSOM I, UNITAF, UNOSOM II)

Mise OSN v Somálsku je také prvním případem humanitární intervence schválené radou bezpečnosti (Wheeler 2000: 174). Díky své strategické poloze na břehu Rudého moře bylo Somálsko během studené války v centru zájmu obou supervelmocí. Nejprve se stalo spojencem Sovětského svazu, později Spojených států, které mu poskytovaly značnou ekonomickou a vojenskou pomoc. Somálská armáda byla svého času díky této štědré podpoře největší na africkém kontinentě. Poté co s koncem studené války soupeření supervelmocí v Africe skončilo, byla pomoc Somálsku značně redukována a zhoršující se ekonomická situace a klanové rozmišky vedly v roce 1991 k pádu prezidenta Saida Barreho. Jeho diktátorský režim nahradily boje mezi nejrozličnějšími frakcemi, klany a subklany, které byly umocněny neúrodou a hladomorem, jemuž podlehl kolem tří set tisíc lidí. V březnu 1992 bylo mezi válčícími stranami podepsáno příměří, na které měla dohlížet mise OSN (UNOSOM I), jednomyslně schválená radou bezpečnosti v rezoluci 751 (1992). Příměří však netrvalo dlouho a situace se nadále zhoršovala. Nejružnější bojůvky napadaly konvoje s humanitární pomocí, mandát mise byl proto rozšířen na ochranu těchto konvojů. Ani toto opatření nevedlo k požadovaným výsledkům. Rada proto na základě doporučení generálního tajemníka OSN jednohlasně schválila rezoluci 794 (1992), která na základě kapitoly VII opravňovala vojenské jednotky pod vedením USA (UNITAF) použít pro doručení humanitární pomoci jakýchkoli prostředků. Je to první případ, kdy rada jednala na základě kapitoly VII z humanitárních důvodů bez souhlasu vlády postiženého státu (Wheeler 2000). Ambasador Li Daoyu před hlasováním poukázal na zcela výjimečnou situaci v tomto státě bez vlády (*failed state*), kvůli které Čína podpořila užití síly na základě kapitoly VII. Nicméně také zdůraznil, že dlouhodobé řešení situace je pouze v rukách somálského lidu, jehož snahám může mezinárodní společenství pouze pomoci, a vojenské operace mají skončit okamžitě poté, co bude vytvořeno bezpečné prostředí pro humanitární pomoc (UN 1992i). Podle některých zpráv se Čína chtěla původně hlasování zdržet, ale svůj názor změnila poté, co africké státy sdílející čínský názor na respektování suverenity a nevměšování intervencí podpořily (Wheeler 2000: 186). Čína se stejně vyjádřila při schválení mise UNOSOM II (viz výše), která nahradila UNITAF v březnu 1993 a která měla na rozdíl od tradičních operací široký mandát od odzbrojení bojujících stran přes pomoc při obnově policie po asistenci při rozvozu humanitární pomoci. K tomu všemu ji rezoluce na základě kapitoly VII opravňovala použít sílu. Tento mandát se však ukázal být příliš ambiciózní a o dva roky později operace skončila, aniž by se situace v zemi zlepšila. V souvislosti s tímto neúspěchem ambasador Li prohlásil: „UNOSOM II ukázala, že základní a efektivní způsob řešení somálské otázky je možný pouze mírovými prostředky. Vynucovací vojenské akce problém pouze zhorší“ (citováno podle Fravela 1996: 1113n). A *Beijing Review* napsal, že „mučivá somálská zkušenost nás naučila, že udržování míru [*peacekeeping*] musí být omezeno na [*pouze tradiční*] udržování míru, protože pouze obyvatelé dané země mohou vyřešit své vnitřní záležitosti. Snahy mezinárodního společenství mohou být pouze pomocné a doplňkové“ (citováno podle Fravela 1996: 1114).

Rwanda (mise UNAMIR)

Tato negativní zkušenost s operací na vynucení míru se odrazila na (nejen) čínském postoji k násilnostem ve Rwandě, dalším příkladě, kdy rada bezpečnosti nakonec jednala

především z humanitárních důvodů, ačkoli se tomu dlouho bránila. Rwanda, země v oblasti Velkých jezer, s největší hustotou obyvatelstva v subsaharské Africe, se na stránky světového tisku a do povědomí lidí dostala v roce 1994 kvůli genocidě menšinových Tutsiů a umírněných Hutuů, jež byla organizována radikálními Hutuy, kteří odmítali mírové řešení probíhající občanské války a snažili se zůstat u moci. Rada bezpečnosti OSN se Rwandou systematictěji zabývala od začátku občanské války v roce 1990, intenzivněji pak od roku 1992, kdy začaly mírové rozhovory v tanzanijské Arushe. Doba nebyla pro malou africkou zemi příliš příznivá. Ve stejné době probíhaly krvavé občanské války v bývalé Jugoslávii, Somálsku či na Haiti, které také zaměstnávaly radu bezpečnosti a další orgány OSN. Spojené státy se navíc po brutálním zabíjení svých 18 vojáků během humanitární mise UNOSOM I (duben 1992 – březen 1993) stahovaly ze Somálska a o další mise nejevily žádný zájem. „*Pro Washington byla Rwanda Afrika a Afrika byla Somálsko. Prezident Clinton byl připraven nedovolit, aby bylo OSN, natož USA, vtaženo do lokálních konfliktů, které by mohly vést k další katastrofě... Rwanda byla ignorována*“ (Dowden 2009: 236).

Jako první se iniciativy chopila skupina afrických států (*Africa Group*) v OSN, která 12. 4. 1994 zaslala dopis předsedovi rady bezpečnosti. V něm požadovala rozšíření mise UNAMIR (vzniklé na základě jednomyslně schválené rezoluce 872 v říjnu 1993 s mandátem dohlížet na realizaci mírových dohod z Arushi) s cílem ochránit civilní obyvatelstvo před chaosem a násilím (United Nations 1994l). Na několik týdnů to byla poslední snaha pomoci obětem masakrů prostřednictvím mezinárodních sil. O den později zaslal dopis předsedovi Rady bezpečnosti OSN stálý zástupce Belgie, v němž za svoji vládu naopak požadoval pozastavení mise UNAMIR. Impulsem bylo zavraždění deseti belgických vojáků, kteří byli hutuskými radikály obviněni ze spoluúčasti na atentátu na prezidenta Habyarimanu. Deklarovaným důvodem ukončení mise byla situace ve Rwandě, která nedovolovala UNAMIR pomáhat při vytváření přechodných institucí, a plnit tak svůj mandát (United Nations 1994m). O pár dní později přijala rada bezpečnosti jednomyslně rezoluci číslo 912 (1994), která revidovala mandát UNAMIR a snížila počet mezinárodních sil z původních 2486 na 270 mužů. Ti měli fungovat především jako prostředníci při jednáních o příměří, asistovat při humanitární pomoci a monitorovat situaci v zemi (United Nations 1994a).⁹ Velitel mise UNAMIR Generál Dallaire se snažil rozhodnutí rady bezpečnosti zvrátit neustálým poukazováním na násilí, kterému by bylo možné zabránit zvýšením počtu mezinárodních sil, jež by se mohly aktivně zapojit do ochrany civilního obyvatelstva. Vedle politické neochoty států sehrálo důležitou roli také selhání Kofi Annana, tehdejšího zástupce generálního tajemníka pro mírové operace, který „*nezacházel s Dallaireovými zprávami a žádostmi s naléhavostí*“, jakou si zasloužily (Dowden 2009: 237). Až v polovině května se začalo pod tlakem zpráv o organizovaném vraždění hovořit o genocidě. Jako první ji v radě bezpečnosti zmínil tehdejší český velvyslanec v OSN Karel Kovanda při jednání o návrhu rezoluce, která měla schválit posílení sil UNAMIR až na 5500 vojáků, rozšíření jejího mandátu a embargo na dovoz zbraní všem stranám konfliktu. Situace ve Rwandě „*je popisována jako humanitární krize, jako by šlo o hladomor či přírodní katastrofu. Podle méj delegace je správným popisem genocida*“, řekl po hlasování, které rezoluci navrženou Českou republikou, Ruskem, Francií, Velkou Británií a Spojenými státy schválilo (United Nations 1994b, 1994g). Čína se jako další státy o genocidě nijak nezmínila, ale posílení mise podpořila, protože podle ní mohla pomoci vytvořit podmínky pro dočasně přerušená mírová jednání. Proti hlasovala pouze Rwanda, toho času paradoxně jeden z nestálých členů Rady bezpečnosti OSN. Rezoluce byla sice schválena, ale ještě v druhé polovině června neměly síly UNAMIR slíbený počet vojáků, a neměly tak kapacitu realizovat relativně široký mandát, kterým byla ochrana civilního obyvatelstva a podpora distribuce humanitární pomoci a dalších humanitárních operací. Francie proto přišla s návrhem vyslat své vojáky pod názvem „Operace Turquoise“, kteří by se na humanitárních aktivitách podíleli do personálního posílení mise UNAMIR.

„*Francouzská iniciativa je čistě humanitární*“, prohlásil zástupce Francie při zasedání rady bezpečnosti koncem června, kdy se o francouzském návrhu jednalo. Návrh byl schválen deseti hlasy, pět států se zdrželo. Mezi nimi byla i Čína, která svůj postoj vysvětlila před samotným hlasováním: „*Vždy jsme věřili v respektování názorů států, kterých se konkrétní problém týká, a relevantních regionálních organizací a v zajištění spolupráce mezi všemi stranami. Taková spolupráce je nezbytnou podmínkou úspěchu mírových operací OSN. Ze současné situace je jasné, že akce, kterou by navrhovaná rezoluce schválila, nemůže zaručit spolupráci všech stran konfliktu... Proto, a na základě zkušeností z mírové operace OSN v Somálsku, se Čína hlasování o předloženém návrhu rezoluce zdrží*“ (United Nations 1994h). Řešením bylo podle ní urychlené posílení mezinárodních jednotek UNAMIR a jejich zdrojů podle již dříve schválené rezoluce, která byla pro řešení složité situace naprosto dostatečná. Spojené státy naopak vyjádřily svoji jasnou podporu: „*Spojené státy si přejí zdůraznit svoji silnou podporu francouzské iniciativě a úsilí, které jejich [s UNAMIR] spolupracující jednotky vyvinou, aby zajistily bezpečnost a ochranu vnitřních uprchlíků a dalších civilistů ve Rwandě*“ (United Nations 1994h).

O několik dní později se opět jednalo a hlasovalo o návrhu vytvořit komisi, která by vyšetřovala porušování lidských práv ve Rwandě. Návrh předložila Česká republika, Argentina, Francie, Nový Zéland, Španělsko, Velká Británie a USA. Přijat byl jednomyslně jako rezoluce číslo 935. Čína přes své hlasování pro schválení rezoluce vyjádřila podle očekávání své výhrady. „*Jsem znepokojen rostoucí angažovaností rady bezpečnosti v otázkách, které ze své podstaty náleží do kompetencí jiných orgánů. [Rada by se měla zabývat udržením míru a bezpečnosti ve světě, a proto má] čínská delegace výhrady ke [zřízení funkcí] vysokého komisaře pro lidská práva a zvláštního zpravodaje [Komise pro lidská práva]. Za druhé je čínská delegace toho názoru, že vytvoření komise odborníků... je výjimečným činem, který je adekvátní situaci ve Rwandě, a proto by neměl být považován za precedens*“ (United Nations 1994i). Podle dalších členů rady bezpečnosti však tato rezoluce „*dává jasný signál těm, kteří jsou zodpovědní za hrubé porušení mezinárodního humanitárního práva nebo za genocidu, že se ze svých činů budou muset zodpovídat*“ (United Nations 1994i). Koncem roku byla také přijata rezoluce číslo 955 (1994), která zřizovala mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu. Třináct států hlasovalo pro přijetí, Rwanda proti a Čína se hlasování zdržela. Ambasadorka Li Zhaoxing po hlasování prohlásila, že Čína byla připravena hlasovat pro vytvoření trestního tribunálu, ovšem negativní postoj rwandské vlády k tomuto kroku ji přiměl změnit stanovisko. „*Je nutná plná spolupráce rwandské vlády, aby byli potrestáni ti, kteří jsou zodpovědní za spáchané zločiny. Bez takové spolupráce a podpory ze strany rwandské vlády bude těžké, aby tribunál plnil své povinnosti efektivně*“ (United Nations 1994j). O několik dní později se opět jednalo a hlasovalo o dalším rozšíření mandátu mise UNAMIR, která se měla podílet na vytvoření a výcviku rwandské policie a zajišťovat ochranu pracovníkům mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu (UN 1994d). Tentokrát Čína hlasovala pro přijetí, byť opět vyjádřila některé své výhrady ohledně angažovanosti rady bezpečnosti v otázkách, které jsou v kompetenci jiných agentur OSN (UN 1994k).

V červnu 1995 byla přijata další rezoluce (číslo 997), která na žádost Rwandy redukovala počet sil UNAMIR a obnovila její roli jako prostředníka při realizaci mírových dohod z Arushi. Čína využila diskuse o této rezoluci, aby zdůraznila důležitost respektování suverenity a zásady nevměšování se do vnitřních záležitostí států, pokud mají být mírové operace OSN úspěšné (UN 1995c). Na konci roku byla na žádost Rwandy jednomyslně přijata rezoluce, která prodloužila UNAMIR do března 1996, kdy byla mise ukončena. Proti této rezoluci se postavila pouze kanadská vláda, která poukazovala na stále nestabilní situaci v zemi. „*Měli jsme se jistě poučit, že politicky motivovaná dvojznačnost, ochota nekonečně slevovat ze základních prvků mise opakovaně ohrožuje OSN, naše pracovníky v mírových operacích a lidi a zájmy, které máme chránit,*“ řekl zástupce Kanady, který požádal o účast na jednání Rady bezpečnosti OSN, přestože Kanada nebyla jejím

členem (United Nations 1995b, 1995d). Většina členů rady s jeho názorem nesouhlasila. Situace ve Rwandě podle nich byla dostatečně stabilní, aby mohla být mise UNAMIR postupně ukončena. Pouze Francie vyjádřila svoji zdrženlivost: „*Raději bychom dnes o konci operace v březnu 1996 nerozhodovali. Ale rwandská vláda se rozhodla jinak. Toto rozhodnutí jsme vzali na vědomí, ale doufáme, že se konečný odchod OSN nebude shodovat se zhoršením situace v této části Afriky*“ (United Nations 1995d).

Kosovo (mise UNMIK)

Posledním příkladem, který zde podrobněji zmíním, protože pomůže dokreslit postoje Číny dokreslit, je Kosovo. Roku 1980 zemřel prezident Tito a státní systém Jugoslávie se začínal pomalu rozměšovat. Osmdesátá léta se tak stala svědky prvních nepokojů v Kosovu, které začaly po nástupu Slobodana Miloševiče do čela komunistické strany a zrušení kosovské autonomie v roce 1989 silit. V září 1991 proběhlo nelegální referendum, v němž se téměř 100 % zúčastněných voličů (Judah 2002: 65)¹⁰ vyjádřilo pro nezávislou republiku v rámci Jugoslávie, která byla po schválení „parlamentem“ vyhlášena o několik dní později. Demokratická liga Kosova (LDK) v čele s Ibrahimem Rugovou se stala vůdčí silou kosovského pasivního odporu. Byly vytvořeny nové nelegální instituce. Na politické úrovni byla po prezidentských a parlamentních volbách konaných v květnu 1992 sestavena „vláda“¹¹ a Rugova zvolen „prezidentem“ (Judah 2002: 69). Parlament, vládu ani prezidenta Miloševičův režim spolu s mezinárodním společenstvím (s výjimkou Albánie) neuznal.

V době výše zmíněných událostí už probíhala válka v Bosně a Hercegovině, kde byl mír obnoven roku 1995 Daytonskými dohodami. Kosovští vůdci byli přesvědčeni, že jejich pasivní odpor bude na mírových jednáních odměněn a Kosovo se konečně stane mezinárodně uznaným nezávislým státem. Nic takového se však nestalo a rostoucí zklamání vedlo k postupnému zhoršování situace. Jako alternativa vůči nečinné politice LDK začala stále častěji vystupovat malá radikálnější skupina Lidového hnutí Kosova (LPK), která založila Kosovskou osvobozenickou armádu (UÇK) (Judah 2002). Již od roku 1993 vydávala UÇK sporadická prohlášení a stále častěji se uchýlovala k útokům na policii i civilní obyvatele. Na počátku roku 1998 varovaly Spojené státy před nebezpečím vyhrocování násilí v Kosovu, kritizovaly brutalitu srbské policie a zároveň označily UÇK za teroristickou organizaci (Judah 2002: 138). Mezinárodní společenství se o dění v Kosovu začalo zajímat intenzivněji s cílem co nejrychleji vyřešit vyhrocující se konflikt, jehož výsledkem byly vlny uprchlíků do sousedních zemí.¹² Cílem mezinárodních akcí bylo proto umožnit návrat uprchlíků a poskytnout autonomii Kosovu se zárukami zachování územní integrity Jugoslávské federace.

První rezoluce byla přijata v březnu 1998 (rezoluce číslo 1160). Vyzývala Federativní republiku Jugoslávie k okamžitému přijetí kroků, které by umožnily politické řešení krize, a vedení kosovských Albánců k odmítnutí teroristických akcí. Na základě kapitoly VII bylo přijato embargo na prodej zbraní všem stranám konfliktu. Nakonec rada bezpečnosti zdůraznila, že nesplnění rezoluce (tj. nevyřešení krize mírovou cestou, nebo alespoň jeho náznak) povede k přijetí dodatečných opatření. Čínský velvyslanec při OSN Shen Guofang před hlasováním zdůvodnil, proč se Čína zdržuje hlasování, respektem k suverenitě a územní integritě Jugoslávie. Z pohledu čínské delegace situace v Kosovu neohrožovala mezinárodní mír a bezpečnost. K etnickým otázkám řekl, že jsou „*nesmírně komplikované a citlivé, zvláště na Balkáně. Na jedné straně by měly být legitimní zájmy a práva všech etnických skupin chráněny, na druhou stranu by se mělo zabránit secesionistickým aktivitám různých extremistických skupin*“ (United Nations 1998d). Rada by podle něj měla jednat až na žádost vlády státu, kterého se etnické problémy týkají, v opačném případě může do budoucna vzniknout nebezpečný precedens. Situace v Kosovu se však po přijetí rezoluce nezlepšovala, a proto byla v září přijata rezoluce 1199 (1998), která požadovala okamžité zahájení mírových rozhovorů a stažení jugoslávských a srbských

jednotek z Kosova. Čína potvrdila svůj odmítavý postoj k zasahování do vnitřních záležitostí zemí, které mají etnické problémy, a hlasování se zdržela (UN 1998e). Čína tím také bránila vlastní územní integritu, neboť se dlouhodobě obává separatistických tendencí v Ujgurské autonomní oblasti Sin-t'iang, kde žije původní turkické obyvatelstvo muslimského vyznání a kde často dochází k demonstracím proti potlačování náboženství a kultury ze strany čínských úřadů. Stejně obavy ze separatismu panují ohledně autonomních oblastí Tibetu a Vnitřního Mongolska. V říjnu 1998 byla podepsána dohoda mezi srbským ministrem zahraničí a Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), která umožnila založit prověřovací misi OBSE v Kosovu (*Kosovo Verification Mission*). Nová rezoluce 1203 (1998) dohodu uvítala a potvrdila požadavky předchozích rezolucí. Navíc při nezpochybnění územní integrity Jugoslávie vyslovila požadavek na větší stupeň autonomie Kosova. I v tomto případě se Čína držela svého konzistentního postoje, obhajovala suverenitu země a postavila se proti hrozbě silou a hlasování se zdržela (United Nations 1998f).

K naplnění žádné z rezolucí však nedošlo. Jugoslávské a srbské jednotky zůstávaly na území Kosova a podílely se na násilnostech proti obyvatelstvu. UČK se rovněž odmítla vzdát násilných akcí proti vojákům i civilnímu obyvatelstvu, a to jak proti Srbům, tak Albáncům. Po ztroskotání jednání v Rambouillet u Paříže zahájilo NATO 24. 3. 1999 letecké údery na srbské cíle v Kosovu, Srbsku a Černé hoře. Již o dva dny později vyslovilo Rusko, Bělorusko a Indie požadavek na přijetí rezoluce Rady bezpečnosti OSN, která by požadovala okamžité zastavení bombardování, jež podle nich bránilo politickému vyřešení krize. Čína se spolu s Namibií postavila na stranu navrhovatelů. V útoku viděly porušení mezinárodního práva z důvodu chybějícího mandátu OSN. Při jednání o návrhu rezoluce ambasador Qin Huasun prohlásil, že „*Čína je proti zasahování do vnitřních záležitostí jiných států v jakékoli podobě a pod jakoukoli záminkou*“ (United Nations 1999d). Rezoluce přijata nebyla a letecké akce NATO byly ukončeny až 10. 6. 1999. Ve stejný den byla přijata rezoluce 1244, na jejímž základě se Kosovo ocitlo pod mezinárodní správou. Čína před hlasováním zopakovala svůj nesouhlas s porušováním suverenity. Bombardování Jugoslávie silami NATO bez předchozího souhlasu rady bezpečnosti je podle ní „*extrémně nebezpečným precedensem v historii mezinárodních vztahů. Jsme proti jakékoli aktivitě, která by rozdělila různé etnické skupiny [uvnitř státu], a podkopala tak národní jednotu,*“ prohlásil ambasador Shen Guofang po hlasování (United Nations 1999e). Návrh rezoluce Čína nevetovala pouze proto, že srbská vláda před hlasováním mezinárodní správu Kosova přijala. Její rozhořčení nad zásahem NATO bez schválení Radou bezpečnosti OSN vyznělo naplno v Bílé knize o bezpečnosti z roku 2000: „*Hegemonismus a mocenská politika stále existují ... určité velmoci usilují o „neintervencionismus“, neopolitiku bitevních lodí a ekonomický neokolonialismus, které vážně poškozují suverenitu, nezávislost a rozvojové zájmy mnoha zemí. Autorita OSN a její role v řešení mezinárodních a regionálních bezpečnostních problémů byla těžce zpochybněna. Čína je zásadně proti hegemonismu a mocenské politice a bojuje proti politice války, agrese a expanze. Čína je také proti tomu, aby jakákoli země vnucovala jiným zemím svůj vlastní politický systém a ideologii.*“¹³ Přes své odmítnutí měla Čína na této misi v letech 2005–2008 osmáct příslušníků civilní policie.

Postoj Číny k rezolucím schváleným v letech 2000–2010

V letech 2000–2010 se procento, kdy se Čína hlasování zdržela, snížilo na 1,5 %, tedy sedmkrát při 469 přijatých rezolucích. Přiblížila se tak Spojeným státům, které se ve stejném období hlasování zdržely třikrát, tedy v necelém procentu.

Ve všech sedmi rezolucích, u nichž se Čína hlasování zdržela, jednala rada bezpečnosti na základě kapitoly VII Charty. V šesti případech se týkaly Súdánu, v jednom Somálska.¹⁴ Čína potvrdila svůj rezervovaný postoj k sankcím, který byl v pěti případech důvodem jejího zdržení se hlasování. „*Sankce podle našeho důsledného pohledu mohou problémy*

Tabulka č. 2
Postoj Číny k rezolucím Rady bezpečnosti OSN přijatým v letech 2000–2010

Stát, kterého se rezoluce týkala (působíště mise OSN)	Celkový počet přijatých rezolucí	Postoj Číny k rezolucím			
		Zdržela se hlasování		Pro	
		Počet	Podíl	Počet	Podíl
Somálsko	31	1	3,2 %	30	96,8 %
Súdán	34	6	17,7 %	28	82,3 %
Ostatní	404	0	0 %	404	100 %
Celkem	469	7	1,5 %	462	98,5 %

Zpracováno autorkou na základě United Nations (2010b): Voting Record Search. New York: United Nations Dag Hammarskjöld Library, <<http://unbisnet.un.org:8080/ipac20/ipac.jsp?profile=voting&menu=search>>. Údaje k 31. 10. 2010.

zkomplikovat, místo aby je pomohly řešit,“ řekl čínský vyslanec v radě bezpečnosti po hlasování o rezoluci 1564, která potvrdila sankce proti Súdánu (United Nations 2004b). Danou rezoluci však nevetovala proto, že měla podporu Africké unie (AU), jejíž stanovisko k rezolucím je pro Čínu velice důležité. Respekt k suverenitě vedl ke dvěma zdržením se hlasování. Poprvé se tak stalo v roce 2005 během jednání o rezoluci číslo 1593. Rada bezpečnosti v ní svěřila vyšetřování zločinů v súdánském Dárfúru Mezinárodnímu trestnímu soudu (ICC).¹⁵ Čína nesouhlasila s angažováním ICC bez souhlasu súdánské vlády a obhajovala respektování národní soudní suverenity (United Nations 2005b). Souhlas vlády požadovala také při nahrazení mise Africké unie v Dárfúru (*African Union Mission in Sudan – AMIS*) misí OSN (United Nations 2006b, 2006c).¹⁶ Čína měla a má velký zájem na udržení dobrých vztahů se súdánskou vládou a na mírovém řešení sporů uvnitř země, ať už jde o Dárfúr, nebo spory mezi severem a jihem země.¹⁷ Súdán je vedle Angoly, Rovnickové Guiney, Nigérie a Konga jedním z hlavních afrických dodavatelů ropy pro rostoucí čínský průmysl (Hanson 2008),¹⁸ Čína proto investovala miliardy dolarů do súdánského ropného průmyslu zničeného dlouholetou občanskou válkou mezi (zjednodušeně) muslimským severem a animisticko-křesťanským jihem. Eminentní zájem Číny na dobrých vztazích s režimem obviněným z genocidy dokládá například vůbec první čínská volební pozorovatelská mise v zahraničí během prezidentských a parlamentních voleb v roce 2010. Na rozdíl od pozorovatelů Evropské unie a amerického Carter Center prohlásila Čína (spolu s Africkou unií) volby za svobodné a dala je za příklad hodný následování dalším africkým zemím. I když Čína žádnou rezoluci o Súdánu nevetovala, její zdržení se hlasování „*vyslalo súdánské vládě mocný signál o rozdělení mezinárodního společenství a odložilo rozmístění sil, které by byly schopny chránit civilní obyvatelstvo Dárfúru*“ (International Crisis Group 2009: 20). Od roku 2006 se však Čína hlasování o Súdánu nezdržela, především díky sílící kritice jejího postoje mezinárodním společenstvím. Změnila svou taktiku a snažila se súdánskou vládu přesvědčit, ať souhlasí s rozmístěním mírových sil OSN v Dárfúru. Čína tak sehrála „*rozhodující roli při zprostředkování dohody*“ (International Crisis Group 2009: 21)¹⁹ mezi súdánskou vládou a radou bezpečnosti o rozmístění mise UNAMID (*African Union/United Nations Hybrid Operation in Darfur*) v roce 2007 a po jeho schválení poskytla této misi své jednotky. Ambivalentní roli Číny v Dárfúru mimo jiné ukazuje nedávná snaha čínské vlády zablokovat publikování zprávy OSN, kterou sepsala Komise OSN, jejímž úkolem je monitorovat sankce včetně zbrojního embarga. Ze zprávy vyplývá, že rebelové podporovaní súdánskou vládou používali čínské střelivo proti mírovým jednotkám a civilistům v Dárfúru (BBC News 2010).

Rezoluce vetované Čínou v letech 1989–2010

Kromě zdržení se hlasování mohou stáli členové Rady bezpečnosti OSN vyjádřit svůj nesouhlas s navrhovanými rezolucemi vetem. Tohoto výsostného práva využívaly především Spojené státy a Sovětský svaz během studené války. S pádem komunismu ve střední a východní Evropě jeho užívání výrazně pokleslo. Se změnou mezinárodní situací se rozšířily neveřejné konzultace mezi členy rady bezpečnosti, během nichž státy vyjadřují své postoje k projednávaným problémům. Pokud je vysoká pravděpodobnost, že jeden či více z nich využijí svého práva veta, není většinou návrh rezoluce předán radě bezpečnosti k veřejnému projednávání a hlasování. To samozřejmě snižuje množství vetovaných návrhů od počátku devadesátých let.

Čína svého práva využila po studené válce čtyřikrát. Poprvé se tak stalo v roce 1997, kdy se Čína postavila proti návrhu rezoluce, která měla posílit misi OSN v Guatemale (*United Nations Verification Mission in Guatemala – MINUGUA*) o 155 vojenských pozorovatelích, již měli dohlížet na dodržování příměří v zemi. Důvodem zamítavého čínského postoje byly několikaleté diplomatické styky Guatemaly s Tchaj-wanem, které Čínská lidová republika chápe jako podporu tchajwanského secesionismu a podkopávání politiky „jedné Číny“. Guatemala „nemůže očekávat čínskou podporu v radě bezpečnosti, zatímco zasahuje do čínské suverenity a územní celistvosti,“ prohlásil Qin Huasun bezprostředně po hlasování (United Nations 1997). Ze stejného důvodu se tak podle Fravela stalo i v roce 1999 při hlasování o návrhu rezoluce, která měla prodloužit mandát mise OSN v Makedonii (*United Nations Preventive Deployment Force – UNPREDEP*), jejímž cílem bylo zabránit rozšíření násilí probíhajícího v Kosovu (Fravel 1996).²⁰ Sama Čína však při obhajobě svého stanoviska poukázala na stabilizaci situace v zemi i celém regionu, a preventivní rozmístění sil OSN se tak podle ní stalo zbytečným (United Nations 1999c). V letech 2007 a 2008 vetovala spolu s Ruskou federací dva návrhy rezolucí týkajících se Barmy a Zimbabwe, které spolu s dalšími zeměmi předložily Spojené státy a které se přímo netýkají mírových operací OSN. První rezoluce se mimo jiné zabývala lidskými právy v Barmě a požadovala propuštění všech politických vězňů ve světle brutálního policejního zásahu proti demonstrantům vedeným buddhistickými mnichy. Podle Číny a dalších států ASEAN (Sdružení států jihovýchodní Asie) (United Nations 2007c) napjatá situace v Barmě nijak neohrožovala mezinárodní mír a bezpečnost a její řešení bylo plně v kompetenci legitimní barské vlády (United Nations 2007b).²¹ V Zimbabwe vypukly po zmanipulovaných volbách nepokoje, které si vyžádaly desítky životů a destabilizovaly situaci v regionu. Návrh rezoluce odsuzoval násilnost a na základě kapitoly VII Charty OSN zaváděl kromě jiného sankce proti režimu prezidenta Mugabeho. Ve zdůvodnění svého veta se Čína postavila do role obhájce vůle afrických států, které byly proti uvalení sankcí na Zimbabwe. „Snadné použití sankcí či jejich hrozba nepomáhá řešit problémy,“ řekl čínský delegát Wang Guangya po hlasování. A dodal, že „situace v Zimbabwe do dnešního dne neopustila domácí sféru [a] neohrožuje mezinárodní mír a bezpečnost“ (UN 2008).²²

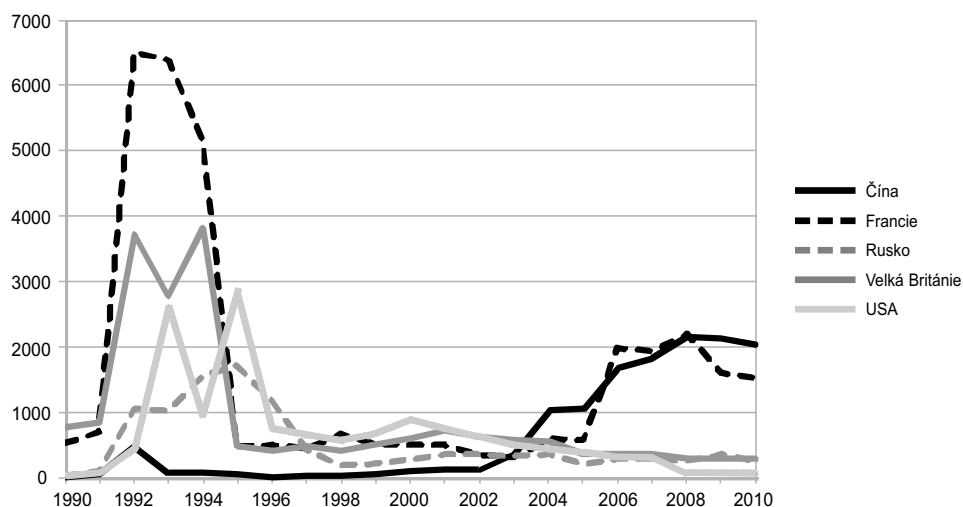
ČÍNSTÍ PŘÍSLUŠNÍCI V MISÍCH OSN V LETECH 1989–2010

Personálně začala Čína mírové operace OSN podporovat až na konci osmdesátých let minulého století. Poprvé se tak stalo v roce 1989, kdy poslala dvacítku civilních pracovníků do mise UNTAG v Namibii. Tato mise byla pověřena dohledem nad namibijskými všeobecnými volbami. O rok později vyslala své první vojenské pozorovatele, a to do mise UNTSO, která od konce čtyřicátých let dohlíží na příměří na Blízkém východě.²³ První technické vojenské jednotky poskytla v letech 1992–1993 na misi UNTAC (*United Nations Transitional Authority in Cambodia*) v Kambodži (celkem 800 příslušníků, kromě vojenských jednotek se zúčastnilo 49 vojenských pozorovatelů a Čína rovněž poskytla finanční prostředky nad rámec svých povinností v rámci rozpočtu OSN pro mírové operace (Gill – Huang 2009: 5; International Crisis Group 2009: 5). Šlo zároveň o první netradiční

mírovou operaci, které se Čína zúčastnila i personálně. Vznikla sice se souhlasem zne-
svářených stran, ale vzhledem k mandátu se jednalo spíše o budování státu (United Nations
1992a). Mise se celkem zúčastnilo téměř 22 000 vojáků, policistů a civilních pracovníků,
jejichž úkolem bylo odzbrojit válčící strany, zorganizovat volby a dočasně zastávat ně-
které funkce vlády.²⁴ Tím v podstatě zasáhla do státní suverenity Kambodže a čínské cho-
vání je v tomto ohledu výjimečné. Podle některých pozorovatelů lze toto bezprecedent-
ní jednání chápat na základě čínské snahy „zlepšit si mezinárodní pověst a znovu získat
důvěru svých jihoasijských sousedů“ (Fravel 1996: 1110) po masakru na náměstí Ne-
beského klidu. Jiní navíc zdůrazňují zájem Číny na úplném stažení vietnamských vojsk
z Kambodže a oslabení vlivu Vietnamu – svého tradičního rivala v regionu (Robinson –
Shambaugh 2006: 151).

První civilní policisty poskytla Čína až v roce 1999 na misi UNTAET (*United Nations
Transitional Administration in East Timor*) na Východním Timoru (dnes Timor-Leste). Po
referendu, v němž Východotimóřané odhlasovali nezávislost na Indonésii, jež Východní
Timor okupovala od roku 1975, byla Přechodná správa OSN na ostrově zřízena v rezo-
luci 1272 (1999). Rezoluce potvrdila výsledek referenda a zároveň předala misi celkovou
zodpovědnost za správu území včetně veškerých zákonodárných a výkonných pravomocí
a řízení soudnictví. Mise byla vytvořena na počáteční dobu do konce ledna 2001 a mezi
její úkoly patřilo zajištění bezpečnosti a vlády zákona, vytvoření výkonné správy, pomoc
při rozvoji veřejných a sociálních služeb, poskytnutí a koordinace humanitární pomoci,
podpora při vytváření kapacit samosprávy a zajištění podmínek pro udržitelný rozvoj. Po-
dobně jako v případě Kambodže se tedy nejednalo o tradiční mírovou operaci, ale o bu-
dování státu, zde navíc na základě kapitoly VII. Vyslání čínských policistů v tomto kon-
textu je zvláště významné. Díky tomu, že UNTAET mohla na základě kapitoly VII použít
veškerých nezbytných prostředků k naplnění svého mandátu, mohli čínští policisté nosit
zbraně „a hlídkovat v cizí zemi. Čína tak dala poprvé najevo, že mírová operace OSN
s vynucovacími prvky může být politicky přijatelná“ (He 2007: 31).²⁵

Graf č. 1
Príslušníci stálých členů Rady bezpečnosti v mírových misích OSN
v letech 1990–2010

Zpracováno autorkou na základě United Nations (2010c): Troop and police contributors archive (1990–2010).
New York: United Nations Peacekeeping, <http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/contributors_archive.shtml>. Data jsou k 31. 12. daného roku.

I přes tyto významné změny poskytovala Čína v devadesátých letech v porovnání s ostatními stálými členy Rady bezpečnosti OSN minimum personálu.

Počet čínských příslušníků výrazně vzrostl až s novým tisíciletím. Čína se dostala na přední pozici ze stálých členů Rady bezpečnosti OSN. K několika desítkám vojenských pozorovatelů a civilních policistů přibyl v roce 2003 vojáci (logistické jednotky, inženýři a zdravotnický personál, tedy nebojové jednotky) ve dvou afrických zemích – 221 v Kongu a 68 v Libérii.²⁶ Už o rok později bylo v Libérii 567 vojáků a Čína zároveň poprvé poslala své příslušníky do země, která měla diplomatické styky s Tchaj-wanem – na Haiti přijelo celkem 133 civilních policistů v rámci stabilizační mise MINUSTAH (*United Nations Stabilization Mission in Haiti*). Vedle Libérie a Konga má ČLR nejvíce vojáků v obou misích OSN v Súdánu. V roce 2006 poskytla misi UNMIS (*United Nations Mission in Sudan*) 446 vojáků, o dva roky později poslala 321 vojáků do hybridní²⁷ mise OSN a AU v Dárfúru (*UNAMID*). Čína má v těchto zemích zájem o suroviny – v Súdánu je to především ropa, v Kongu minerály (například měď, kobalt), v Libérii dřevo (International Crisis Group 2009: 15) – a investuje miliardy dolarů na rozvoj místní infrastruktury. Má proto i eminentní zájem na urovnání jejich vnitřních sporů. V Kongu například čínské investice ohrožuje konflikt mezi vládními jednotkami a tutsijskými rebely v Severním Kivu, probíhající od roku 2003. Tutsijští rebelové se pod vedením populárního Laurenta Nkundy těšili bezpodmínečné podpoře sousední Rwandy (kde jsou u moci Tutsiové), která se v roce 2008 pod tlakem Číny rozhodla Nkundu nahradit poddajnějším vůdcem, nad nímž by mohla mít větší kontrolu (International Crisis Group 2009: 16).²⁸

Tabulka č. 3
Čínští příslušníci v misích OSN ke dni 31. 12. 2010

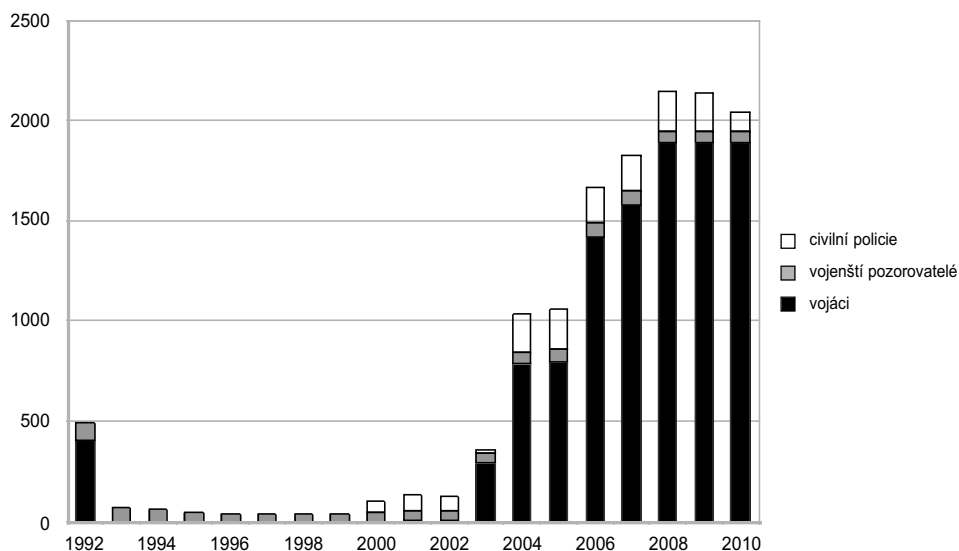
Stát	Mise	Čínští příslušníci mise				Podíl na celkovém počtu čínských příslušníků v misích OSN
		Civilní policie	Vojenští pozorovatelé	Vojáci	Celkem	
Západní Sahara	MINURSO	0	11	0	11	0,5 %
Haiti	MINUSTAH	28	0	0	28	1,4 %
Kongo	MONUSCO	0	16	218	234	11,5 %
Súdán/Dárfúr	UNAMID	0	2	323	325	15,9 %
Libanon	UNIFIL	0	0	342	342	16,8 %
Libérie	UNMIL	18	2	564	584	28,6 %
Súdán	UNMIS	22	12	444	478	23,4 %
Timor-Leste	UNMIT	24	2	0	26	1,3 %
Zlatonosné pobřeží	UNOCI	0	6	0	6	0,3 %
Blízký východ	UNTSO	0	5	0	5	0,3 %
Celkem		92	56	1891	2039	100 %

Zpracováno autorkou na základě United Nations (2010c): Troop and police contributors archive (1990–2010). New York: United Nations Peacekeeping, <http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/contributors_archive.shtml>.

Čína však neposílá jednotky pouze do zemí, které jsou bohaté na suroviny, a ve kterých má tedy ekonomické zájmy. Od roku 2006 udržuje několik stovek vojáků v misi UNIFIL (*United Nations Interim Force in Lebanon*), která od roku 1978 dohlíží na stabilitu libanonsko-izraelské hranice. Právě v roce 2006 po válce mezi Izraelem a šíitským teroristickým hnutím Hizballáh byl její mandát rozšířen na dohled nad demilitarizovaným územím mezi Izraelem a Libanonem a na humanitární pomoc lidem postiženým válkou.

Dalším výrazným posunem v čínském přístupu k mírovým operacím OSN je zatím slovně vyjádřená ochota poskytnout bojové jednotky do těchto misí. „*Potřebuje-li OSN čínské bojové jednotky a požádá-li nás [o jejich poskytnutí], předložíme tento návrh vládě k rozhodnutí,*“ prohlásil náměstek ředitele úřadu pro mírové operace při ministerstvu obrany Tao Xiangyan v červenci 2010 (*China Daily* 2010). Podobné prohlášení učinili čínští představitelé již o rok dříve, ovšem zatím nebyli podle svých slov OSN požádáni, aby takové jednotky poskytli.

Graf č. 2
Čínští příslušníci v mírových misích OSN v letech 1992–2010

Zpracováno autorkou na základě United Nations (2010c): Troop and police contributors archive (1990–2010). New York: United Nations Peacekeeping, <http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/contributors_archive.shtml>. Data jsou vždy k 31. 12. daného roku.

I když se v roce 2010 snížil celkový počet čínských příslušníků v misích OSN, kdy odešla jednotka policie vybavená pro zvládání davu (tzv. těžkooděnci) z mise MINUSTAH na Haiti,²⁹ poskytuje Čína (již druhým rokem) nejvíce příslušníků ze stálých členů Rady bezpečnosti OSN (viz graf č. 1).

Přes téměř neustálé zvyšování počtu příslušníků v misích se Čína na personálním obsazení podílí cca 2 % z celkového počtu. To se zdá v porovnání s Pákistánem, Bangladéši a Indií, které zaujímají první pozice a které se podílejí v rozmezí 8–12 %, relativně málo vzhledem k počtu obyvatel a více než dvoumilionové čínské armádě. Na rozdíl od těchto tří zmíněných zemí však Čína všechny své příslušníky do misí pečlivě školí ve svých nově zbudovaných výcvikových střediscích. Navzdory slabší znalosti anglického jazyka jsou čínští příslušníci většinou chváleni za svoji profesionalitu (Gill – Huang 2009).

Tabulka č. 4
Čínští příslušníci v misích OSN v letech 2000–2010, procenta z celkového počtu

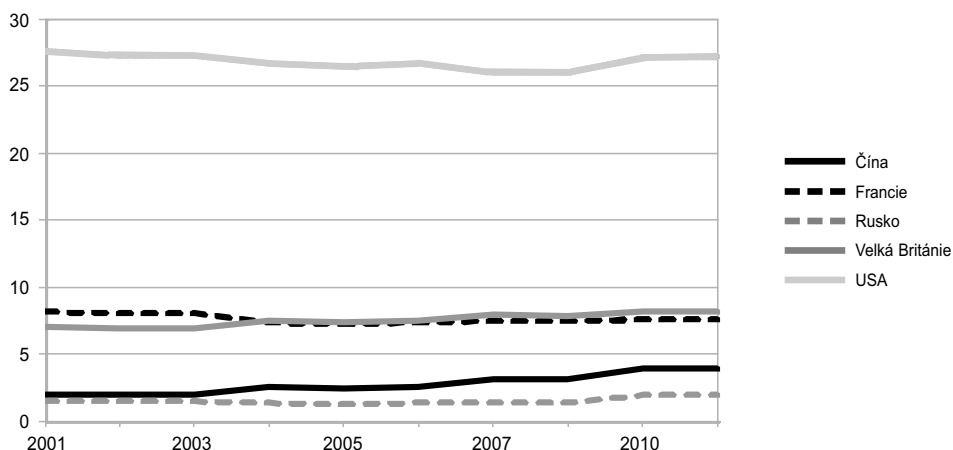
Rok	Pozice Číny v žebříčku přispěvatelů do misí OSN	Počet čínských příslušníků v misích OSN	Podíl Číny na celkovém počtu příslušníků misí OSN
2000	43.	98	0,26 %
2001	44.	129	0,27 %
2002	44.	123	0,31 %
2003	27.	358	0,78 %
2004	17.	1036	1,6 %
2005	15.	1059	1,52 %
2006	12.	1666	2,07 %
2007	13.	1824	2,16 %
2008	14.	2146	2,34 %
2009	15.	2136	2,18 %
2010	15.	2039	2,07 %

Zpracováno autorkou na základě United Nations (2010c): Troop and police contributors archive (1990–2010). New York: United Nations Peacekeeping, <http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/contributors_archive.shtml>. Data jsou vždy k 31. 12. daného roku.

FINANCOVÁNÍ MÍROVÝCH OPERACÍ OSN

Mírové operace OSN jsou financovány ze zvláštního rozpočtu, do něhož přispívají členské země podle výše svého HDP stejně jako u běžného rozpočtu OSN a navíc podle

Graf č. 3
**Podíl stálých členů Rady bezpečnosti OSN na financování rozpočtu
 pro mírové operace v letech 2001–2012 (v procentech)**

Zpracováno autorkou z dokumentů OSN (United Nations 2001, 2003, 2009b).

míry zodpovědnosti, jež nesou za udržení mezinárodního míru. Stálí členové rady bezpečnosti proto platí o cca 22 % více, než je jejich vyměřená částka pro běžný rozpočet. Dalších dvacet dva rozvinutých zemí platí stejné procento jako do běžného rozpočtu, ostatní státy platí méně, a to na základě rozvinutosti ekonomiky. Dá se tedy říci, že hlavní břímě mírových operací na sobě nese necelých třicet zemí světa, mezi něž patří i Česká republika a Slovensko (Shimizu – Sandler 2002: 653). Určené procento, které mají státy platit, se přezkoumává a většinou také mění co tři roky. Pro Čínu to znamená díky jejímu ekonomickému růstu a také kvůli rostoucím nákladům na mírové operace nezanedbatelný růst jejího podílu. V roce 2010 se s podílem 3,93 % zařadila mezi deset největších plátců, a dostala se tak na přibližnou úroveň Kanady (3,21 %). V porovnání se Spojenými státy (27,17 %) a jinými zeměmi, které na rozdíl od Číny platí dobrovolně více, než jim určují procenta (například Švédsko), není její podíl nijak závratný.

Jak USA, tak další státy včetně Číny platí své příspěvky se značným zpožděním, dlužné částky překračují mnohdy miliony amerických dolarů, což může vést k problémům jednotlivých operací (UN 2009a).

* * *

Angažovanost Číny v mírových operacích roste od jejího vstupu do OSN. V sedmdesátých letech minulého století byla aktivita Číny nulová, v osmdesátých letech začala hlasovat a přispívat do rozpočtu pro mírové operace. Důležitým přelomem byl však až konec studené války. V průběhu devadesátých let se ještě zdržela hlasování o rezolucích, které se týkaly zemí, v nichž působila mírová mise, ve více než 7 %. Už ale začala vysílat, byť sporadicky a v malém počtu, své příslušníky do vybraných misí. Po událostech v Kosovu začalo její zapojení silit ještě rychleji. Ze všech stálých členů rady bezpečnosti se v prvních deseti letech 21. století stala zemí, která personálně přispívá na mírové mise nejvíce. Také v hlasování je patrný posun. Čína se během těchto deseti let zdržela pouze v 1,5 % případech, i když je třeba zdůraznit, že mírových misí bylo v devadesátých letech více, a aktivita OSN byla proto v tomto směru o poznání větší. Rostoucí podíl na financování mírových operací je důsledkem ekonomického růstu Čínské lidové republiky.

Z výše uvedeného vyplývá také několik zásad, kterých se Čína většinou drží a které ukazují její preference pro tradiční mírové operace OSN. Mezi ně patří respekt k suverenitě a nevměšování do vnitřních věcí, preference mírového řešení sporů a z ní vyplývající nesouhlas s nadměrným užíváním sankcí a síly a ohled na názory regionálních organizací. Tyto zásady jsou jasně vyjádřeny v pozičním dokumentu pro 65. zasedání Valného shromáždění OSN: „*Vlády jsou podle Charty OSN a mezinárodního humanitárního práva zodpovědné chránit své civilní obyvatelstvo. Mezinárodní společenství a organizace by měly v případě pomoci dodržovat principy nestrannosti, neutrality a objektivit, usilovat o souhlas angažovaných států, plně respektovat jejich suverenitu a územní integritu, nevměšovat se do místních politických sporů a nebránit mírovému procesu. Čína vyzývá OSN, aby v otázkách udržení míru pokračovala ve spolupráci s regionálními organizacemi*“ (MFA PRC 2010). Tato zásadovost je odrazem čínského chápání mezinárodních vztahů na základě Pěti principů mírového soužití, které byly přijaty na afro-asijské konferenci v indonéském Bandungu v roce 1955. Jsou to vzájemné respektování územní integrity a suverenity, neútočení, nevměšování se do vnitřních záležitostí, rovnost a vzájemné výhody a mírové soužití a tvoří jeden ze základů nové bezpečnostní politiky Číny, která byla formulována koncem devadesátých let a upřesněna v Bílé knize o národní obraně Číny z roku 2000. Aktuálnost těchto principů potvrdil v roce 2009 na 64. zasedání Valného shromáždění OSN prezident Hu Jintao, když řekl, že Čína „*bude rozvíjet přátelské vztahy a spolupracovat se všemi zeměmi na základě Pěti principů mírového soužití*“ (MFA PRC 2009). Čína tak chce být ve světě vnímána jako zodpovědná velmoc, jejíž rostoucí moc neohrožuje a do budoucna neohrozí stávající mezinárodní řád, jak se tomu stalo v případě Německa či Japonska. V Bílé knize z roku 2000 je úsilí o to, aby Čína nebyla

považovaná za hrozbu, vyjádřeno „*slavnostním slibem světa*“, že „*nikdy nebude usilovat o hegemonii*“ (2000: Part II). ČLR se zde po událostech v Kosovu postavila proti (z jejího pohledu) hegemonismu Spojených států a mocenské politice vůbec a od této doby lze zaznamenat výrazný růst její aktivity na poli mírových operací.

Z hlasování Číny a její účasti v misích na Východním Timoru, Haiti či nakonec v Kosovu je zřejmé, že deklarovaný zásadový postoj v otázkách suverenity a nevměšování Číně nebrání jednat flexibilně a pragmaticky. Ambivalence mezi zásadami a pragmatismem patří podle některých analytiků k rozporům čínské zahraniční politiky, které zabírají její ještě větší aktivitu v mírových operacích OSN a které pravděpodobně postupně zmizí s nárůstem moci Číny (Wu 2001). Sílicí ochota k multilateralismu je některými odborníky uváděna jako další důvod aktivnější účasti v mezinárodních organizacích a potažmo i mírových operacích OSN. Tato ochota vyplývá jednak z pochopení, že k zastavení domnělého hegemonismu Spojených států nemá Čína dostatek vlastních sil a prostředků, a jednak z toho, že multilaterální instituce začínají být chápány jako vhodný prostředek k prosazování vlastních zájmů, aniž by Čína vzbuzovala obavy ze své rostoucí moci (International Crisis Group 2009). Tato snaha je jádrem politiky mírového vzestupu či jejího nynějšího preferovaného ekvivalentu, politiky mírového rozvoje. Ve změně pojmu se opět odráží snaha ubezpečit svět o mírumilovnosti vzestupující Číny. Hledání vůdčích principů a zákonitostí, kterými se Čína ve svých rozhodnutích řídí, však nebylo tématem této konzultace, jistě však je logickým pokračováním dalšího výzkumu.

¹ Jedná se o tyto státy a území: Angola, Namibie, Střední Amerika, El Salvador, Irák/Kuvajt, Západní Sahara, Kambodža, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Somálsko, Mozambik, Rwanda, Gruzie, Libérie, Haiti, Sierra Leone, Tádžikistán, Makedonie, Guatemala, Středoafriká republika, Kongo, Východní Timor (Timor-Leste), Etiopie/Eritrea, Pobřeží Slonoviny, Burundi, Súdán, Čad, Kongo, Srbsko/Kosovo.

² Do té doby existovaly čtyři způsoby hlasování: 1. pro, 2. veto, 3. zdržení se, 4. odchod a neúčast při hlasování.

³ Navázání diplomatických styků s Tchaj-wanem je Pekingem chápáno jako nepřipustné zasahování do vnitřních záležitostí ČLR.

⁴ V otázce Bosny a Hercegoviny šlo o rezoluce S/RES/757 (1992), S/RES/770/1992, S/RES/776 (1992), S/RES/781 (1992), S/RES/787 (1992), S/RES/816 (1993), S/RES/820 (1993), S/RES/942 (1994), S/RES/988 (1995) a S/RES/998 (1995). Iráku se týkaly rezoluce S/RES/678 (1990), S/RES/686 (1991), S/RES/778 (1992), S/RES/1134 (1997) a S/RES/1284 (1997).

⁵ Rezoluce 678 autorizovala koalici pod vedením USA k užití všech nutných prostředků k vypuzení Iráku z Kuvajtu.

⁶ S/RES/778 (1992). Čína se hlasování zdržela, přestože pro vznik Kompenzačního fondu hlasovala.

⁷ Šlo o rezoluce S/RES/855 (1993), S/RES/1160 (1998), S/RES/1199 (1998), S/RES/1203 (1998), S/RES/1207 (1998), S/RES/1239 (1999) a S/RES/1244 (1999).

⁸ S/RES/814 (1993). Měla například pomoci s obnovením somálské policie. Na základě kapitoly VII se zvýšil počet příslušníků předchozí mise OSN, kteří měli v případě nutnosti použít donucovacích prostředků k naplnění mandátu.

⁹ Viz též S/PV.3368, S/1994/470. Čína se během hlasování nijak nevyjádřila.

¹⁰ Referenda se účastnilo 87 % možných voličů, Srbové nehlasovali (Judah 2002).

¹¹ Vláda nejdříve sídlila ve Slovinsku, později se přemístila do Německa. Ve skutečnosti bylo jejím hlavním úkolem získávat peníze pro podporu paralelních struktur a dalších aktivit (Judah 2002).

¹² Nutno dodat, že nejvíce lidí opouštělo své domovy během bombardování NATO (Judah 2002).

¹³ White Paper on China's National Defense 2000. Ve stejném duchu, i když ne tak ostře, se vyslovila v následujících Bílých knihách o národní bezpečnosti z let 2004 a 2008.

¹⁴ Somálska se týkala rezoluce S/RES/1907 (2009), Súdánu pak S/RES/1556 (2004), S/RES/1564 (2004), S/RES/1591 (2005), S/RES/1593 (2005), S/RES/1672 (2006) a S/RES/1706 (2006).

¹⁵ Hlasování se zdržely také Spojené státy.

¹⁶ Stejný požadavek vyjádřila během jednání o rezoluci 1679 (2006), která předpokládala rozmístění sil OSN v Dárfúru při implementaci mírové dohody. Čína hlasovala pro schválení této rezoluce.

¹⁷ Převážně muslimský sever a křesťansko-animistický jih spolu dlouhá léta bojovaly. Válku ukončila až v roce 2005 mírová dohoda, podle které mimo jiné proběhlo v lednu 2011 referendum o samostatnosti jihu. Téměř 99 % voličů hlasovalo pro odtržení Jižního Súdánu od severu země, nový stát byl vyhlášen v červenci 2011. Podle posledních zpráv je pravděpodobnost obnovení bojů vysoká (BBC News 2011). I když sever přijal odtržení Jižního Súdánu, byly obnoveny boje ve sporné oblasti Abyei, kde bylo lednové referendum odloženo na

- neurčito. V Jižním Súdánu a Abyei je většina zásob súdánské ropy, která však teče ropovody na sever k moři. Čína si dokázala udržet dobré vztahy jak s prezidentem al-Baširem, tak s jižní SPLM (súdánským osvobozeneckým hnutím) a někteří pozorovatelé předpokládají, že v budoucnosti obou zemí sehraje důležitou roli.
- ¹⁸ Nutno ovšem podotknout, že Čína je jedním z hlavních odběratelů súdánské ropy.
- ¹⁹ S/RES/1769 (2007) přijatá během čínského prezidentství Rady bezpečnosti OSN jedná na základě kapitoly VII.
- ²⁰ Makedonie krátce před projednáváním budoucnosti UNPREDEP navázala diplomatické styky s Tchaj-wanem.
- ²¹ Proti hlasovala také Jihoafrická republika, hlasování se zdrželo Kongo, Indonésie a Katar. Barma má s komunistickou Čínou velice dobré vztahy a její vláda se těší široké podpoře Pekingu. Důvodem jsou mimo jiné barmské zdroje surovin či přístup k Indickému oceánu, který je pro Čínu strategicky výhodný.
- ²² Proti hlasovala také Jihoafrická republika, Libye, Rusko a Vietnam. Burkina Faso bylo jediným africkým státem, který rezoluci podpořil. Vztahy mezi Zimbabwe a Čínou se začaly rozvíjet po roce 2003, kdy se vztahy mezi ní a Evropskou unií ochladily. Čína patří k největším kupcům zimbabwského tabáku a má zájem o platinum. Přesto je Čína ve své podpoře obezřetná. V září 2010 například prohlásila, že zastaví další půjčky, dokud Zimbabwe nezačne splácet své dluhy (Afrik News 2010).
- ²³ K 30. 9. 2010 měla v této misi stále pět vojenských pozorovatelů.
- ²⁴ Poprvé v dějinách se jedné mise personálně účastnili všichni stálí členové Rady bezpečnosti OSN.
- ²⁵ Čína plně podpořila rezoluci 1272, zdůraznila mimo jiné, že Východní Timor leží ve stejném regionu jako Čína, a vyjádřila naději, že s mezinárodní podporou se situace v něm brzy stabilizuje a země se svými sousedy naváže přátelské vztahy. „*Peking postupně poznal hodnotu regionální stability pro své národní zájmy a mírové operace OSN jako mechanismus, který může pomoci tyto zájmy zajistit*“ (Gill 2007: 134).
- ²⁶ O rok dříve poslala pouze jednoho vojáka do konžské mise MONUC.
- ²⁷ Hybridní mise jsou takové operace, kde OSN spolupracuje s jinou regionální organizací.
- ²⁸ V roce 2007 byla Rwanda na 36. místě ze 119 států, které personálně přispívají na mise OSN. Na konci roku 2008 se už dostala na šesté místo a stále se drží v první desíce. Čína mimo jiné materiálně zajišťuje rwandské jednotky v misích OSN.
- ²⁹ Ačkoliv byl po nedávném zemětřesení celkový počet vojáků a policistů v misi zvýšen (viz United Nations 2010a: par. 61 a 62).

Literatura

- Beauvais, Joel (2001): Benevolent Despotism: A Critique of U.N. State-Building in East Timor. *NYU Journal of International Law and Politics*, Vol. 33, No. 4, s. 1101–1178.
- Boulden, Jane (ed., 2003): *Dealing with Conflict in Africa: The United Nations and Regional Organizations*. New York: Palgrave Macmillan.
- Brautigam, Deborah (2009): *The Dragon's Gift: The Real Story of China in Africa*. Oxford: Oxford University Press.
- Clapham, Christopher (1998): Rwanda: The Perils of Peacemaking. *Journal of Peace Research*, Vol. 35, No. 2, s. 193–210.
- Daadler, Ivo – O'Hanlon, Michael (2000): *Winning Ugly: NATO's War to Save Kosovo*. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.
- Darby, John – MacGinty, Roger (eds., 2003): *Contemporary Peacemaking: Conflict, Violence and Peace Processes*. New York: Palgrave Macmillan.
- Dowden, Richard (2009): *Africa: Altered States, Ordinary Miracles*. London: Portobello Books.
- Durch, William (1993): Building on Sand: UN Peacekeeping in the Western Sahara. *International Security*, Vol. 17, No. 4., s. 151–171.
- Fixdal, Mona – Smith, Dan (1998): Humanitarian Intervention and Just War. *Mershon International Studies Review*, Vol. 42, Issue 2, s. 283–312.
- Fravel, M. Taylor (1996): China's Attitude toward UN Peacekeeping Operations Since 1989. *Asian Survey*, Vol. XXXVI, No. 11, s. 1102–1121.
- Gill, Bates (2007): *Rising Star: China's New Security Diplomacy*. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.
- Gill, Bates – Huang, Chin-Hao (2009): China's Expanding Role in Peacekeeping: Prospects and Policy Implications. *SIPRI*, Policy Paper 25.
- Hanson, Stephanie (2008): *China, Africa and Oil*. Council on Foreign Relations. Backgrounder, 6. 6. 2008, <<http://www.cfr.org/china/china-africa-oil/p9557>>.
- Harbom, Lota – Wallensteen, Peter (2007): Armed Conflict 1989–2006. *Journal of Peace Research*, Vol. 44, No. 5, s. 623–634.
- He, Yin (2007): China's Changing Policy on UN Peacekeeping Operations. *Institute for Security and Development Policy*, Asia Paper.
- Choedon, Yeshe (2005): China's Stand on UN Peacekeeping Operations: Changing Priorities of Foreign Policy. *China Report*, 41:1, s. 39–57.
- International Crisis Group (2009): *China's Growing Role in UN Peacekeeping*. Asia Report No. 166, 17. 4. 2009.

- Judah, Tim (2002): *Kosovo: War and Revenge*. New Haven: Yale University Press.
- Judah, Tim (1997): *The Serbs: History, Myth, and the Destruction of Yugoslavia*. New Haven: Yale University Press.
- Kola, Paulin (2003): *The Search for Greater Albania*. London: Hurst.
- Kupchan, Charles – Kupchan, Clifford (1995): The Promise of Collective Security. *International Security*, Vol. 20, No. 1, s. 52–61.
- Malenovský, Jiří (1993): *Mezinárodní právo veřejné: obecná část*. Brno: Masarykova univerzita.
- RAND Corporation (2005): *The UN's Role in Nation Building: From the Congo to Iraq*. Santa Monica: RAND Corporation, <http://www.rand.org/pubs/monographs/2005/RAND_MG304.pdf>.
- Robinson, Thomas – Shambaugh, David (eds., 2006): *Chinese Foreign Policy: Theory and Practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Shimizu, Hirofumi – Sandler, Todd (2002): Peacekeeping and Burden Sharing: 1994–2000. *Journal of Peace Research*, Vol. 39, No. 6, s. 651–668.
- Singh, Bhartendu (2009): China and Politics of Peacekeeping. *Institute of Peace and Conflict Studies*, China-articles # 2831.
- Steele, Jonathan (2002): Nation Building in East Timor. *World Policy Journal*, Vol. 19, No. 2, s. 76–87.
- Šeták, Miroslav – Tejchman, Miroslav – Havlíková, Lubomíra – Hladký, Ladislav – Pelikán, Jan (1998): *Dějiny jihoslovanských zemí*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Uvin, Peter (1999): Ethnicity and Power in Burundi and Rwanda: Different Paths to Mass Violence. *Comparative Politics*, Vol. 31, No. 3, s. 253–271.
- Weithmann, Michael (1996): *Balkán: 2000 let mezi Východem a Západem*. Praha: Vyšehrad.
- Wheeler, Nicholas (2000): *Saving Strangers: Humanitarian Intervention in International Society*. Oxford: Oxford University Press.
- Wu, Xinbo (2001): Four Contradictions Constraining China's Foreign Policy Behavior. *Journal of Contemporary China*, Vol. 10, No. 27, s. 293–301.

Prameny

- Afrik News (2010): China warns Zimbabwe: We are not friends! *Afrik News*, 22. 2. 2010, <<http://www.afrik-news.com/article16998.html>>.
- BBC News (2010): China „trying to block publication of UN Darfur report“. *BBC News Africa*, 21. 10. 2010, <<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-11593516>>.
- BBC News (2011): Sudan's Abyei dispute: Bashir vows to remain. *BBC News Africa*, 25. 5. 2011, <<http://www.bbc.co.uk/news/world-13531611>>.
- China Daily (2010): Chinese Combat Troops Can Join UN Peacekeeping. *China Daily*, 7. 7. 2010, <http://www.chinadaily.com.cn/china/2010-07/07/content_10073171.htm>.
- Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China (2009): Unite as One and Work for a Bright Future: Statement by Hu Jintao at the General Debate of the 64th Session of the UN General Assembly. 24. 9. 2009, <<http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjb/zzjg/gjs/gjzzyhy/2594/2602/t606276.htm>>.
- Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China (2010): Position Paper of the People's Republic of China At the 65th Session of the United Nations General Assembly. 13. 9. 2010, <<http://www.fmprc.gov.cn/eng/zxxx/t751986.htm>>.
- The Information Office of the State Council (2000): China's National Defence in 2000. 16. 10. 2000, <<http://www.fas.org/nuke/guide/china/doctrine/cnd0010/china-001016wp.htm>>.
- The Information Office of the State Council (2004): China's National Defence in 2004. 27. 12. 2004, <<http://www.fas.org/nuke/guide/china/doctrine/natdef2004.html>>.
- The Information Office of the State Council (2008): China's National Defence in 2008. January 2009, <http://www.fas.org/programs/ssp/nukes/2008DefenseWhitePaper_Jan2009.pdf>.
- United Nations (1981): Provisional Verbatim Record of the 2312nd Meeting, S/PV.2312. New York: Security Council.
- United Nations (1990): Verbatim Record of the 2963rd Meeting, S/PV.2963. New York: Security Council.
- United Nations (1992a): Security Council Resolution 745 (1992) [On Cambodia], S/RES/745 (1992). New York: Security Council.
- United Nations (1992b): Security Council Resolution 792 (1992) [On the Implementation of the Cambodia Peace Process], S/RES/792 (1992). New York: Security Council.
- United Nations (1992c): Security Council Resolution 770 (1992) [On Humanitarian Assistance to Sarajevo and Other Parts of Bosnia and Herzegovina], S/RES/770 (1992). New York: Security Council.
- United Nations (1992d): Security Council Resolution 751 (1992), S/RES/751 (1992). New York: Security Council.
- United Nations (1992e): Security Council Resolution 792 (1992) [On Implementation of the Cambodia Peace Process], S/RES/792 (1992). New York: Security Council.
- United Nations (1992f): Security Council Resolution 794 (1992) [On Measures to Establish a Secure Environment for Humanitarian Relief Operations in Somalia], S/RES/794 (1992). New York: Security Council.
- United Nations (1992g): Provisional Verbatim Record of the 3143rd Meeting, S/PV.3143. New York: Security Council.

- United Nations (1992h): Provisional Verbatim Record of the 3106th Meeting, S/PV.3106. New York: Security Council.
- United Nations (1992i): Provisional Verbatim Record of the 3145th Meeting, S/PV.3145. New York: Security Council.
- United Nations (1992j): Provisional Verbatim Record of the 3117th Meeting, S/PV.3117. New York: Security Council.
- United Nations (1992k): Provisional Verbatim Record of the 3413rd Meeting, S/PV.3413. New York: Security Council.
- United Nations (1993a): Security Council Resolution 872 (1993) [On Establishment of the UN Assistance Mission for Rwanda], S/RES/872 (1993). New York: Security Council.
- United Nations (1993b): Provisional Verbatim Record of the 3188th Meeting, S/PV.3188. New York: Security Council.
- United Nations (1994a): Security Council Resolution 912 (1994) [On Adjustment of the Mandate of the UN Assistance Mission in Rwanda], S/RES/912 (1994). New York: Security Council.
- United Nations (1994b): Security Council Resolution 918 (1994) [On Expansion of the Mandate of the UN Assistance for Rwanda and Imposition of an Arms Embargo on Rwanda], S/RES/918 (1994). New York: Security Council.
- United Nations (1994c): Security Council Resolution 955 (1994) [On Establishment of an International Tribunal for Rwanda and Adoption of the Statute of the Tribunal], S/RES/955 (1994). New York: Security Council.
- United Nations (1994d): Security Council Resolution 965 (1994) [On Extension and Expansion of the Mandate of the UN Assistance Mission for Rwanda], S/RES/965 (1994). New York: Security Council.
- United Nations (1994e): Verbatim Record of the 3414th Meeting, S/PV.3414. New York: Security Council.
- United Nations (1994f): Verbatim Record of the 3368th Meeting, S/PV.3368. New York: Security Council.
- United Nations (1994g): Verbatim Record of the 3377th Meeting, S/PV.3377. New York: Security Council.
- United Nations (1994h): Verbatim Record of the 3392th Meeting, S/PV.3392. New York: Security Council.
- United Nations (1994i): Verbatim Record of the 3400th Meeting, S/PV.3400. New York: Security Council.
- United Nations (1994j): Verbatim Record of the 3453rd Meeting, S/PV.3453. New York: Security Council.
- United Nations (1994k): Verbatim Record of the 3473rd Meeting, S/PV.3473. New York: Security Council.
- United Nations (1994l): Letter Dated 94/04/12 from the Permanent Representative of Cameroon to the United Nations Addressed to the President of the Security Council, S/1994/420. New York: Security Council.
- United Nations (1994m): Letter Dated 94/04/13 from the Permanent Representative of Belgium to the United Nations Addressed to the President of the Security Council, S/1994/430. New York: Security Council.
- United Nations (1994n): Special Report of the Secretary-General on the United Nations Assistance Mission for Rwanda, S/1994/470. New York: Security Council.
- United Nations (1995a): Security Council Resolution 997 (1995) [On Extension and Adjustment of the Mandate of the UN Assistance Mission for Rwanda], S/RES/997 (1995). New York: Security Council.
- United Nations (1995b): Security Council Resolution 1029 (1995) [On Extension and Adjustment of the Mandate of the UN Assistance Mission for Rwanda], S/RES/1029 (1995). New York: Security Council.
- United Nations (1995c): Verbatim Record of the 3542nd Meeting, S/PV.3542. New York: Security Council.
- United Nations (1995d): Verbatim Record of the 3605th Meeting, S/PV.3605. New York: Security Council.
- United Nations (1996a): Security Council Resolution 1077 (1996) [On Establishment of the Human Rights Office as Part of the UN Observer Mission in Georgia], S/RES/1077 (1996). New York: Security Council.
- United Nations (1996b): Verbatim Record of the 3707th Meeting, S/PV.3707. New York: Security Council.
- United Nations (1997): Verbatim Record of the 3730th Meeting, S/PV.3730. New York: Security Council.
- United Nations (1998a): Security Council Resolution 1160 (1998) [On the Imposition of an Arms Embargo Against Yugoslavia], S/RES/1160 (1998). New York: Security Council.
- United Nations (1998b): Security Council Resolution 1199 (1998) [On the Situation in Kosovo, Yugoslavia], S/RES/1199 (1998). New York: Security Council.
- United Nations (1998c): Security Council Resolution 1203 (1998) [On Agreements for the Verification of Compliance with the Provisions of Resolution 1199 (1998) on the Situation in Kosovo, Yugoslavia], S/RES/1203 (1998). New York: Security Council.
- United Nations (1998d): Verbatim Record of the 3868th Meeting, S/PV.3868. New York: Security Council.
- United Nations (1998e): Verbatim Record of the 3930th Meeting, S/PV.3930. New York: Security Council.
- United Nations (1998f): Verbatim Record of the 3937th Meeting, S/PV.3937. New York: Security Council.
- United Nations (1999a): Security Council Resolution 1244 (1999) [On the Deployment of International Civil and Security Presences in Kosovo], S/RES/1244 (1999). New York: Security Council.
- United Nations (1999b): Security Council Resolution 1272 (1999) [On Establishment of the UN Transitional Administration in East Timor], S/RES/1272 (1999). New York: Security Council.
- United Nations (1999c): Verbatim Record of the 3982nd Meeting, S/PV.3982. New York: Security Council.
- United Nations (1999d): Verbatim Record of the 3989th Meeting, S/PV.3989. New York: Security Council.
- United Nations (1999e): Verbatim Record of the 4011st Meeting, S/PV.4011. New York: Security Council.
- United Nations (2000): Report of the Panel on United Nations Peacekeeping Operations. 21. 8. 2000, <http://www.un.org/peace/reports/peace_operations/>.

- United Nations (2001): Scale of assessments for the apportionment of the expenses of United Nations peacekeeping operations. Implementation of General Assembly resolutions 55/235 and 55/236, UN Doc. No. A/C.5/55/38. New York: UN General Assembly.
- United Nations (2003): Scale of assessments for the apportionment of the expenses of United Nations peacekeeping operations. Implementation of General Assembly resolutions 55/235 and 55/236, UN Doc. No. A/58/157/Add.1. New York: UN General Assembly.
- United Nations (2004a): Security Council Resolution 1564 (2004) [On Rapid Expansion of the African Union Mission in Darfur and on the Rapid Establishment of an International Commission of Inquiry to Investigate Violations of International Humanitarian Law and Human Rights Law in Darfur, Sudan], S/RES/1564 (2004). New York: Security Council.
- United Nations (2004b): Verbatim Record of the 5040th Meeting, S/PV.5040. New York: Security Council.
- United Nations (2005a): Security Council Resolution 1593 (2005) [On Referring the Situation in Darfur Since 1 July 2002 to the Prosecutor of the International Criminal Court], S/RES/1593 (2005). New York: Security Council.
- United Nations (2005b): Verbatim Record of the 5158th Meeting, S/PV.5158. New York: Security Council.
- United Nations (2006a): Security Council Resolution 1679 (2006) [On Implementation of the Darfur Peace Agreement], S/RES/1679 (2006). New York: Security Council.
- United Nations (2006b): Security Council Resolution 1706 (2006) [On Expansion of the Mandate of the UN Mission in Sudan (UNMIS) to Support the Implementation of the Darfur Peace Agreement], S/RES/1706 (2006). New York: Security Council.
- United Nations (2006c): Verbatim Record of the 5519th Meeting, S/PV.5519. New York: Security Council.
- United Nations (2007a): Security Council Resolution 1769 (2007) [On Establishment of AU/UN Hybrid Operation in Darfur (UNAMID)], S/RES/1769 (2007). New York: Security Council.
- United Nations (2007b): Verbatim Record of the 5619th Meeting, S/PV.5619. New York: Security Council.
- United Nations (2007c): Security Council Fails to Adopt Draft Resolution on Myanmar, Owing to Negative Votes by China, Russian Federation, UN doc. No SC/8939. New York: Security Council Department of Public Information.
- United Nations (2008): Verbatim Record of the 5933rd Meeting, S/PV.5933. New York: Security Council.
- United Nations (2009a): Status of Contributions to the Regular Budget, International Tribunals, Peacekeeping Operations and Capital Master Plan, 2009, <http://www.globalpolicy.org/images/pdfs/Debt_of_15_Largest_Payers_to_the_Peacekeeping_Budget_2009.pdf>.
- United Nations (2009b): Scale of assessments for the apportionment of the expenses of United Nations peacekeeping operations. Implementation of General Assembly resolutions 55/235 and 55/236, UN doc. No. A/64/220. New York: UN General Assembly.
- United Nations (2010a): Report of the Secretary-General on the Work of the Organization, A/65/1. New York: Security Council. New York: UN General Assembly.
- United Nations (2010b): Voting Record Search. New York: United Nations Dag Hammarskjöld Library, <<http://unbisnet.un.org:8080/ipac20/ipac.jsp?profile=voting&menu=search>>.
- United Nations (2010c): Troop and police contributors archive (1990–2010). New York: United Nations Peacekeeping, <http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/contributors_archive.shtml>.

Poznámka

Děkuji anonymním oponentům a šéfredaktorovi Mezinárodních vztahů Ing. Vítu Benešovi, Ph.D., za jejich cenné a podnětné komentáře.